

Omringd door koeien of door toeristen?

Een kwalitatief onderzoek naar de invloed van levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp

Naam: Rozemarijn Houben

Studentnummer: 10631631

Module: Bachelorscriptie

Opleiding: Algemene Sociale Wetenschappen

Universiteit van Amsterdam

Scriptiebegeleidster: Yatun Sastramidjaja

Tweede lezer: Marg van Eenbergen

Datum: 16-06-2016

Aantal woorden: 17.054

Voorwoord

Toen ik drie jaar geleden klaar was met mijn middelbare school, wilde ik niks liever dan verhuizen naar de grote stad. Geboren in een klein dorpje in West-Friesland, kon ik niet wachten om het bekende achter me te laten en met een schone lei te beginnen aan het nieuwe avontuur: de stad Amsterdam. Toen ik voor mijzelf de redenen voor mijn verhuizing op een rijtje zette, werd ik benieuwd naar de beweegredenen van andere jongvolwassenen die geboren en getogen zijn in een dorp om wel of niet te verhuizen naar de grote stad.

De scriptie die voor u ligt is een onderzoek naar de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorpse gemeenschap, om zo het verhuisgedrag te verklaren. Ik heb in deze scriptie de kans gekregen om iets wat dicht bij mij zelf staat te koppelen aan een breder maatschappelijk vraagstuk, namelijk de leegloop van dorpen. Voor mij is deze zoektocht naar levensloopidealen een interessant, leuk en leerzaam proces geweest, wat maakt dat ik tevreden ben met het eindresultaat.

Het was het mij echter nooit gelukt zonder hulp, interesse en geduld van mijn omgeving. Mijn dank gaat daarom in de eerste instantie uit naar alle respondenten die mij geholpen hebben. Daarnaast wil ik graag mijn begeleidster, Yatun Sastramidjaja, bedanken voor haar kritische blik en altijd snelle feedback. Ten slotte wil ik graag mijn vriendje, vrienden en familie bedanken die ten alle tijden hebben meegedacht.

Amsterdam, 16 juni 2016

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. De leegloop van dorpen, als gevolg van het feit dat jongvolwassenen wegtrekken naar de stad, maakt het belangrijk om de redenen voor deze verhuizing te achterhalen. Er zal daarbij gekeken worden naar de invloed van de levensloopidealen van de jongvolwassenen, om deze vervolgens te koppelen aan eventueel verhuisgedrag. Om hier inzicht in te krijgen wordt in deze scriptie de volgende onderzoeksvraag beantwoord: ‘Welke invloed hebben levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp?’ Om de idealen aangaande de levensloop van jongvolwassenen te achterhalen en te doorgronden zijn er zestien semigestructureerde interviews gehouden met jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp in de gemeente Schagen en zijn gaan studeren in de stad Amsterdam. Hiervan heeft de ene helft besloten om naar Amsterdam te verhuizen en de andere helft bleef in het dorp.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er tussen de jongvolwassenen die besloten hebben om te verhuizen naar de stad en jongvolwassenen die besloten hebben te blijven wonen in het dorp verschil is in de levensloopidealen met betrekking tot de arbeidsloopbaan, gezinsvorming en vrijetijdsbesteding. Uit de resultaten blijkt dat de levensloopidealen van jongvolwassenen die verhuisd zijn naar Amsterdam minder duidelijk zijn opgesteld dan die van jongvolwassenen die in een dorp woonachtig zijn. Hierdoor hebben de jongvolwassenen in het dorp een duidelijkere toekomst voor ogen. Dit laat zien dat de keuze aangaande verhuizing een keuze is die gemaakt wordt op basis van de eigen waarden. Dit maakt dat de problematiek aangaande de leegloop van dorpen genuanceerd kan worden, omdat juist de jongvolwassenen in het dorp gericht zijn op de toekomst.

Inhoudsopgave	
1. Inleiding	5
2. Theoretisch kader	7
2.1 Collectivisme vs. Individualisme	7
2.2 Push- en pullfactoren	8
2.3 Levensloopidealen	10
2.4 Idealen met betrekking tot arbeidsloopbaan	12
2.5 Idealen met betrekking tot gezinsvorming	13
2.6 Idealen met betrekking tot vrijetijdsbesteding	15
2.7 Interdisciplinaireit	16
3. Probleemstelling	17
3.1 Probleemomschrijving	17
3.2 Vraagstelling	17
3.3 Relevantie	18
4. Methodologie	20
4.1 Onderzoeksstrategie	20
4.2 Onderzoeksdesign	21
4.3 Onderzoeksmethode	21
4.4 Operationalisering	21
4.5 Respondentengroep en –werving	23
4.6 Dataverwerking en -analyse	25
4.7 Ethische verantwoording	26
5. Resultaten	27
5.1 Onderzoeksproces	27
5.2 Introductie respondenten	28
5.3 Push- en pullfactoren	29
5.4 Traditionalisme – de-traditionalisme	30
5.5 Individualisme – collectivisme	33
5.6 Zelfontwikkeling	37
5.7 Mobiliteit	40
6. Conclusie	41

6.1 Beantwoording onderzoeksvraag	41
6.2 Discussie	45
6.3 Evaluatie	48
7. Literatuurlijst	49
8. Bijlagen	53
8.1 Operationaliseringstabel	53
8.2 Uiteindelijke semigestructureerde vragenlijst	54
8.3 Overzicht respondenten	58
8.4 Coderingsschema	61
8.5 Voorbeeld gecodeerd interview	64
8.6 Interviews	81

1. Inleiding

Na mijn jeugd doorgebracht te hebben in een klein dorpje in de Gemeente Schagen, heb ik drie jaar geleden besloten te verhuizen naar Amsterdam. De keuze aangaande de verhuizing van een dorp naar de stad is een ingrijpende keuze, die grote invloed heeft op de levensloop. Dit is echter ook een weloverwogen keuze, die gemaakt wordt op basis van de individuele waarden van de jongvolwassene in kwestie. Dat ik niet de enige ben die deze keuze maakt, blijkt uit het feit dat er sprake is van krimp van dorpsgemeenten in Nederland. Veel jongvolwassenen kiezen ervoor om te verhuizen naar de randstad om hier de sociaaleconomische positie te verbeteren (Wagenaar, 2014, p. 16).

Bovenstaande tendens is te koppelen aan de toenemende individualisering waarin zelfontwikkeling en het najagen van de eigen dromen centraal staat. Individuen nemen steeds meer het heft in eigen hand, met als doel het naar eigen wens inrichten van de individuele levensloop. De vaste levensloop waarin individuen naar school gaan, werken, trouwen, kinderen krijgen en vervolgens samen oud worden is dan ook in steeds mindere mate de vaste norm. Hierdoor is men steeds vrij om op basis van de eigen normen en waarden belangrijke keuzes te maken aangaande de levensloop. Er wordt dan ook gesproken van een overgang van een standaardbiografie naar een keuzebiografie (Brannen & Nilsen, 2002, p. 514). De keuzebiografie maakt dat men waarde hecht aan mobiliteit en vrijheid, wat doordringt in alle facetten van het dagelijks leven. Hierdoor is er een enorme diversiteit aan gezinsvorming ontstaan, zijn carrières minder stabiel en is vrijetijdsbesteding meer divers (Evenhuis, 2002, p. 11).

De sociologe Jamieson (2000) stelt daarnaast dat door individualisering de hechting aan de woonplaats afneemt (p. 204 - 205). Dit zal dan ook verklaren dat jaarlijks ongeveer 6000 jongvolwassenen ervoor kiezen om naar Amsterdam te verhuizen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2014). Bovenstaande processen suggereren dat het woongedrag bepaald wordt door de eigen levensloopidealen en dat individuen een woonplaats zoeken die bij hun leefstijl en behoeften past (Sanders, 2006, p. 8).

Uitgaande van de leegloop van dorpen, is het interessant om te onderzoeken hoe levensloopidealen van jongvolwassenen invloed hebben op het verhuisgedrag, omdat op deze manier inzicht verkregen kan worden in de achterliggende factoren van verstedelijking op macroniveau. Hier zal inzicht in verkregen worden door middel van een kwalitatief onderzoek naar de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. De

jongvolwassenheid is een periode die zich kenmerkt door de overgangsfase naar volwassenheid, wat een breed palet aan keuzemogelijkheden met zich meebrengt (Van Bekkum, 1998, p.1). Als gevolg hiervan is de jongvolwassenheid een periode waarin veel individuen de woonomgeving naar eigen wens gaan inrichten. Er zal in dit onderzoek onderscheid gemaakt worden tussen jongvolwassenen die van een dorp verhuisd zijn naar de stad en jongvolwassenen die besloten hebben te blijven wonen in het dorp. Aan de hand van semigestructureerde interviews zal er inzicht verkregen worden in de manier waarop jongvolwassenen hun toekomst voor zich zien om zo eventuele verschillen in geplande levensloop te ontdekken en te verklaren.

2. Theoretisch kader

2.1 Collectivisme vs. individualisme

In het menselijk samenleven wordt onderscheid gemaakt tussen twee soorten gemeenschappen, namelijk collectivistische gemeenschappen en individualistische gemeenschappen. In individualistische gemeenschappen ligt de nadruk op het individu, terwijl in collectivistische gemeenschappen de groep van groter belang is (Huiberts, 2003, p. 8).

De socioloog Hofstede (1995) omschrijft collectivisme als de identificatie met een vaste groep, waarbij er sprake is van sterke sociale cohesie en groepsconformiteit (p.7). Groepsconformiteit wordt omschreven als volgt: het aanpassen van de waarden en gedragingen van het individu aan de groep (Tiemeijer, Thomas & Prast, 2009, 229). Bovenstaande kenmerken van collectivisme zijn voornamelijk te herkennen in dorpse gemeenschappen. In sociaalgeografisch onderzoek van Thissen en Loopmans (2013) wordt gesproken over het autonome dorp, waarbij er in het dorp sprake is van een leefwereld op zichzelf, gekenmerkt door sterke onderlinge bindingen (p. 82 – 83). Hierbij past het begrip *gemeinschaft* van de socioloog Tönnies (1963). *Gemeinschaft* staat voor een gemeenschap waarin er sterke affectieve bindingen zijn tussen individuen. Het samenleven van een groep heeft invloed op het individuele gedrag, waardoor men handelt naar de waarden die binnen de groep heersen. Als gevolg van deze groepsconformiteit lijken individuen meer op elkaar en is men meer afhankelijk van elkaar (Manshot, 2012, p. 22- 23).

Het leven in de stad wordt daarentegen meer gekenmerkt door individualisme. Individualisering wordt door de socioloog Hofstede omschreven als het afnemen van de bindingen tussen individuen en een afname van de invloed van de groep op het individu (Huiberts, 2003, p. 7). Dit leidt tot meer individuele keuzevrijheid en de mogelijkheid om het leven inrichten naar eigen wens. Ten slotte brengt dit op maatschappelijk niveau een toename aan diversiteit in meningen, gedragingen en uitingen met zich mee (Duyvendak, 2004, p. 498).

Door individualisering wordt het leven volgens Tönnies gekenmerkt door *gesellschaft*. Dit betekent dat de sociale relaties lossen en meer veranderlijk van aard zijn. In deze samenlevingen ligt de nadruk op het individu en zijn sociale relaties, die vooral op het individuele eigenbelang gebaseerd zijn. Men heeft vrijheid om het leven in te richten naar eigen wens. Tönnies ziet door de moderniteit het sociaal samenzijn steeds als *gesellschaft* en *gemeinschaft* steeds meer afnemen (Manshot, 2012, p. 22-23).

Deze veranderingen in bindingen tussen individuen zorgen voor een groeiende mobiliteit binnen de levensloop. Hierbij is er sprake van sociale mobiliteit, waarbij er gewezen wordt op de veranderingen van de sociaalmaatschappelijke positie van een individu. Om de groei van de sociaalmaatschappelijke positie te verwezenlijken kiezen individuen ervoor om te verhuizen, met als gevolg ook op geografisch gebied een groeiende mobiliteit. Er is hierdoor vooral sprake van de trek van dorpen naar de stad, omdat er hier meer mogelijkheden zijn om de sociaalmaatschappelijke positie te verbeteren. Er is daardoor in Nederland een groeiend aantal dorpen dat te kampen heeft met een afname van de populatie. Deze leegloop van dorpen brengt problematiek met zich mee. Er is namelijk sprake van brain-drain. Dit houdt in dat de hoogopgeleide individuen wegtrekken wat economische achterstand en een slechte reputatie van dorpen met zich meebrengt (Bjarnason & Thorlindson, 2006, p. 428). Daarnaast kiezen vooral jongvolwassenen ervoor om naar de stad te vertrekken, wat zorgt voor vergrijzingsproblematiek (Hospers, 2012, p. 24- 25).

De keuze om wel of niet te verhuizen is te verklaren aan de hand van enkele factoren. Ten eerste heeft de sociale en culturele context van een familie, regio of land invloed op het verhuisgedrag. Daarnaast kiezen voornamelijk hoogopgeleiden ervoor om weg te trekken. Dit is te verklaren vanuit het feit dat er voor hoogopgeleiden minder geschikte studies en banen beschikbaar zijn in dorpen (Thissen, Fortuijn, Strijker & Haartsen, 2010, p. 438). Ook is geslacht van invloed op de verstedelijking, waarbij meer meisjes wegtrekken als gevolg van het feit dat zij vaker hoogopgeleid zijn. Verder blijkt dat jongvolwassenen waarvan de gehele familie woonachtig is in het dorp minder geneigd zijn om te verhuizen naar de stad. De laatste verklaring voor het wel of niet verhuizen van jongvolwassenen is de manier waarop zij zich identificeren met het dorp waarin zij geboren zijn. Hierin is de mate van identificatie gebaseerd op de voorkeuren en idealen die een individu heeft met betrekking tot de manier van leven, waarbij voor sommigen het leven in de stad de voorkeur heeft en voor anderen het leven in het dorp (Bjarnason & Thorlindson, 2006, p. 430).

2.2 Push- en pullfactoren

Het verschil in voorkeur voor het stedelijk leven of het leven in dorpen is te verklaren door het feit dat het sociale leven in de stad en dat in een dorp op essentiële punten van elkaar verschillen. Een dorp valt in de geografische literatuur onder het begrip 'landelijk wonen'. Dit wordt

gekenmerkt door een zekere mate van ruimte en de aanwezigheid van groen. Daarnaast zijn dorpse gemeenschappen te herkennen aan een laag aantal inwoners, een bepaalde afstand tot een stedelijke nederzetting en veel sociale cohesie. Het wonen in een stedelijk gebied kenmerkt zich daarentegen door een hoog inwonersaantal en dichte bebouwing (Heins, 2003, p. 26). Verder verschillen dorpen en stedelijke gemeenschappen van elkaar wanneer er gekeken wordt naar het aantal uitgaansgelegenheden, voorzieningen en transport- en communicatiemiddelen (Wagenaar, 2014, p. 19-20).

Het verhuisgedrag onder jongvolwassenen kan verklaard worden aan de hand van *push- en pullfactoren*. *Pushfactoren* zijn redenen waarom individuen wegtrekken uit de dorpse gemeenschap en *pullfactoren* zijn de redenen waarom jongvolwassenen naar de stad verhuizen, met andere woorden de aantrekkingskracht van de stad. Een belangrijke *pushfactor* voor jongvolwassenen om weg te trekken uit het dorp is het ontbreken van geschikte studie- of werkmogelijkheden. Daarnaast is het kleine aantal voorzieningen voor jongvolwassenen een reden om weg te trekken (Wagenaar, 2014, p. 19-20). Ten slotte voelen veel jongvolwassenen zich opgesloten en belemmerd in het dorp (Jamieson, 2000, p. 203-204) en voelen zij zichzelf of hun individuele denkbeelden in mindere mate geaccepteerd (Jansen, 2014, p. 27). De *pullfactoren* voor jongvolwassenen om naar de stad te verhuizen, bestaan vooral uit het feit dat de stad een verzamelplaats is van macht en kapitaal. Daarnaast zijn er in de stad talloze culturele en sociale voorzieningen. Verder wordt het stedelijk samenleven gezien als een plek voor innovatie en creativiteit (Wagenaar, 2014). Ook wordt de stad beschouwd als plek waar individuen zichzelf kunnen ontwikkelen en vrij zijn van de oordelen van anderen (Manshot, 2012, p. 22-23). Hierbij dient de Randstad voor individuen als *roltrapregio*. Dit is een regio waar individuen naartoe verhuizen met als doel het verbeteren van de sociaalmaatschappelijke positie (Wagenaar, 2014, p.16). Individen kiezen dus bewust voor het verhuizen naar deze stedelijke gemeenschappen om zichzelf maximaal te kunnen ontwikkelen (Van Egmond, 2013, p. 17-18).

Uit het onderzoek van de geograaf Heins (2003) blijkt daarnaast dat een dorp ook *pullfactoren* heeft. Dit zijn voornamelijk de rust, ruimte en veiligheid. Daarnaast wordt er verwezen naar de dorpse sfeer, waarmee de gezelligheid, saamhorigheid en de sociale contacten bedoeld worden (p. 151- 152). Er wordt in dit onderzoek ook gesproken over de *pushfactoren* van een stad. Hierbij komt naar voren dat individuen de drukte en het gebrek aan ruimte in een stad als negatief ervaren (p. 153).

De *push-* en *pullfactoren* van een dorp en een stad zijn individueel bepaald en daarmee gebaseerd op de eigen waarden en idealen. Uit sociaalgeografisch onderzoek van Jansen (2014) blijkt dat de keuze aangaande het wonen in een stedelijke of dorpse gemeenschap een uiting is van de persoonlijke identiteit en status van individuen, waardoor het zowel een sociologische als een psychologische betekenis heeft (p. 26). Het verhuisgedrag is hierbij gebaseerd op individuele behoeften, verwachtingen en idealen. Wanneer er sprake is van een discrepantie tussen de woonomgeving en de individuele idealen, zullen individuen ervoor kiezen om te verhuizen. Er wordt dan gesproken over een mismatch tussen de woonomgeving en het individu, wat bijvoorbeeld inhoudt dat een individu het idee heeft dat de sociale omgeving zijn of haar waarden niet accepteert (p. 27). Aangezien de levensloopidealen van individuen de keuzes aangaande de levensloop bepalen, is onderzoek hiernaar van belang om patronen in verhuisgedrag te verklaren (Koepke & Denissen, 2012, p. 79). Er zal daarom in onderstaande paragrafen gesproken worden over de levensloopidealen, en dan specifiek over drie soorten levensloopidealen, te weten de arbeidsloopbaanidealen, de idealen met betrekking tot de gezinsvorming en de idealen aangaande vrijetijdsbesteding.

2.3 Levensloopidealen

De levensloop duidt op de sociaalmaatschappelijke posities die een individu in het leven inneemt. Deze levensloop wordt gekenmerkt door een aaneenschakeling van levensfasen, met elk een kenmerkende gang van zaken. De levensloop wordt door de sociologe Evenhuis (2002) opgedeeld in de volgende levensfasen: vroege jeugd (0-15), jongvolwassenheid (15-30), consolidatie en spitsuur (30-65), actieve ouderdom (65-80) en de ouderdom (80+) (p. 17-19). Vroeger verliepen deze levensfasen in grote mate via een vaste structuur, wat maakte dat er sprake was van homogeniteit van de levensloop onder individuen. Er was hierbij sprake van een standaardbiografie, waarbij de taken en verwachtingen van individuen geïnstitutionaliseerd waren in wet- en regelgeving. Dit maakte dat individuen zich hielden aan deze vaste, vaak sekse-specifieke, structuren, wat paste bij de toenmalige behoefte aan ordening en overzichtelijkheid (Evenhuis, 2002, p. 13). Deze behoefte is echter, als gevolg van de individualisering, in de loop van de jaren veranderd. Door individualisering neemt de invloed van traditionele instituties af en krijgen individuen de behoefte om het leven in te richten aan de hand van de eigen idealen. Dit heeft geleid tot een tendens waarbij taken en activiteiten op een flexibele manier over de

levensloop worden ingericht. Daarnaast ontstaan er langere en meer diverse overgangen tussen de levensfasen (p. 13- 14). Waar er vroeger sprake was van een duidelijke scheidslijn tussen de levensfasen, waarbij de overgangen abrupt en homogeen verliepen, is dit nu meer afhankelijk van de individuele wensen. Hierdoor is werken, leren en zorgen niet langer gescheiden van elkaar, maar loopt het door elkaar heen. Zoals hierboven besproken is er grote ruimte voor het maken van keuzes op basis van de eigen waarden binnen de levensloop. Dit zorgt ervoor dat keuzes die individuen maken invloed hebben op het verloop van de volgende levensfasen en dat de eigen levensloopidealen nagestreefd worden (Peters, Rooijen & Guit, 1993, p. 95).

Er wordt dan ook door de socioloog Van Holstein (2004) gesproken van een overgang van de standaardbiografie naar de keuzebiografie. Hierbij wordt de keuzebiografie gekenmerkt door een grote mate van individuele autonomie, flexibiliteit en de eigen verantwoordelijkheid voor de levensloop. Deze keuzebiografie is een norm binnen de samenleving waarbij individuen het eigen leven zelf niet alleen mogen, maar ook horen in te richten (p. 10-11). Ook wordt er door de sociologen Brannen en Nilsen (2002) gesproken over de keuzebiografie, waarbij individuen in steeds grotere mate de levensloop naar eigen wens in kunnen richten (p. 514).

Uitgaande van het feit dat de keuzes die jongvolwassenen maken de verdere levensloop beïnvloeden, kan gesteld worden dat de fase van de jongvolwassenheid zeer invloedrijk is. Deze periode wordt gekenmerkt door de overgang van jongere naar volwassene waarin een individu steeds zelfstandiger wordt. In de gangbare theorie van de psycholoog Arnett (2014) is deze periode afgebakend tot de leeftijdsgroep tussen de 18 en 25 jaar als zijnde de periode tussen de adolescentie en de volwassenheid in. Deze periode noemt hij de *emerging adulthood*. De *emerging adulthood* wordt omschreven als een instabiele periode die gekenmerkt wordt door keuzemogelijkheden voor het individu (Arnett, 2014, p.12). Doordat individuen in deze periode zoekende zijn naar de eigen identiteit en deze proberen vorm te geven, is dit een fase waarin zij de levensloopidealen opstellen (Koepke & Denissen, 2012, p. 79).

Het feit dat er sprake is van een keuzebiografie in de samenleving maakt dat de *emerging adulthood* een periode is waarin jongvolwassenen zichzelf vormen aan de hand van individuele idealen die invloed hebben op de levensloop. De *emerging adulthood* gaat gepaard met keuzes met betrekking tot de arbeidsloopbaan, gezinsvorming en het inrichten van de vrije tijd. Jongvolwassenen zullen hierbij keuzes maken die passen bij de levensloopidealen. Zo zal bijvoorbeeld het verhuisgedrag hierop aangepast worden (Jansen, 2010, p. 29). In de

onderstaande drie paragrafen zal dieper ingegaan worden op deze drie dimensies van de levensloop om inzicht te verkrijgen in de invulling van de levensloop van jongvolwassenen en daarmee het verhuisgedrag te verklaren.

2.4 Idealen met betrekking tot de arbeidsloopbaan

De *emerging adulthood* wordt volgens Arnett (2014) gekenmerkt door het vormgeven van het individuele leven en daarmee het opstellen van de levensloopidealen. Een van deze keuzes is de keuze aangaande de arbeidsloopbaan. De overgang van standaardbiografie naar keuzebiografie maakt dat er sprake is van een flexibele arbeidsmarkt, waarbij jongvolwassenen het verloop van de arbeidsloopbaan bepalen aan de hand van de eigen wensen en voorkeuren (Dieleman, 2002, p. 2). Dankzij de invloed van de keuzebiografie en de daarmee samenhangende individualisering van de levensloop gebeurt het behalen van doelen op steeds latere leeftijd (p. 22-24). De overgang van standaardbiografie naar keuzebiografie gaat gepaard met een overgang van een industriële sector naar een dienstverleningssector, wat zorgt voor een verandering in de gewenste bekwaamheden van individuen (p. 3). Een kenmerk van deze veranderingen op de arbeidsmarkt is de toenemende flexibiliteit die gevraagd wordt van werknemers. Deze moeten de rest van hun carrière kennis verwerven en daarnaast bereid zijn te verhuizen voor hun baan, de laatste jaren vaker naar het buitenland (Du Bois-Reymond, et al. 2001, p. 6). Daarnaast dienen zij flexibel te zijn met betrekking tot de werktijden en de functie-inhoud (p.4). Als gevolg van de flexibele arbeidsmarkt is het niet vanzelfsprekend dat jongvolwassenen na het afronden van een opleiding direct een vaste baan krijgen. Bovendien wisselen jongvolwassenen vaker van opleiding of kiezen ze ervoor om een paar jaar extra te studeren. Daarnaast ervaren ze na het afronden van de studie periodes waarin gewisseld wordt van baan of zijn jongvolwassenen een tijd werkloos (Du Bois-Reymond, Plug, te Poel & Ravesloot, 2001, p. 5).

De veranderingen op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat het belang van leren onderstreept wordt. Uitgaande van het onderzoek van de socioloog Worth (2009) investeert men in de jongvolwassenheid in het opdoen van kennis om zo de carrière-doelen na te streven. Ook de sociologen Alheit en Dausien (2002) spreken over het belang van kennis in de moderne samenleving. Individuen steken volgens hen tegenwoordig meer tijd en energie in educatie, met als doel het opnemen van nieuwe kennis. Zo heerst er volgens de socioloog Vanweedingen (2010) het idee dat het opdoen van nieuwe kennis niet alleen noodzakelijk is voor het verwerven

van een goede baan, maar ook noodzakelijk voor het ontwikkelen van de eigen persoonlijkheid en het nemen van verantwoordelijkheid aangaande de levensloop (p. 1). Er wordt hierbij gesproken over het leven lang leren, waarbij gedurende de gehele arbeidsloopbaan getracht wordt nieuwe kennis te verwerven. Dit maakt dat de relatie werken- leren langer in stand blijft dan enkel tijdens de studieperiode (De Vries, 2011, p. 11).

Idealen met betrekking tot de arbeidsloopbaan maken dat individuen keuzes maken om hun doelen te behalen. Hierbij is de inrichting van de arbeidsloopbaan een bewuste keuze met als doel het uiten van de individuele identiteit (McDonald, Price, Bailey & Pini, 2011, p. 72). Aangezien de sociale en fysieke omgeving invloed heeft op, en mogelijk grenzen stelt aan, de mogelijkheid van een individu om de doelen aangaande de arbeidsloopbaan na te streven, zal het individu zijn of haar sociale en fysieke omgeving en gedragingen aanpassen (Bode & Arends, 2013, p. 5). Zo zal er bijvoorbeeld voor een passende baan of studie verhuisd dienen te worden of zullen individuen ervoor kiezen om zich in een economisch viraal gebied te begeven om zo de kans op een gewenste baan te vergroten (Lange, 2014, p.4).

2.5 Idealen met betrekking tot gezinsvorming

De keuzebiografie heeft naast invloed op de arbeidsloopbaan ook invloed op de gezinsvorming. Door de individualisering van de levensloop zijn de keuzes die jongvolwassenen maken met betrekking tot gezinsvorming gebaseerd op de eigen opvattingen (Rijken & Liefbroer, 2011, p. 63). Door de keuzebiografie is de standaardlevensloop waarin individuen trouwen, kinderen krijgen en vervolgens samen oud worden minder de norm en zijn de mogelijkheden van gezinsvorming steeds meer divers (p. 62). Hierdoor krijgen individuen op latere leeftijd een partner en kiezen ze er vaker voor om voor het samenwonen eerst zelfstandig te wonen. Ook blijkt dat men regelmatig ervoor kiest om ongehuwd samen te wonen en gaat men frequenter weer uit elkaar (Liefbroer, 2003, p. 6). Dit duidt volgens Graaf, Need en Ultee (2000) op de- traditionalisering van de samenleving, waarbij individuen minder waarde hechten aan traditionele instituties, zoals het huwelijk en het ouderschap. Volgens Liefbroer (2003) zijn deze veranderingen te verklaren aan de hand van de processen van modernisering en individualisering, waarbij een individu meer keuzevrijheid heeft met betrekking tot gezinsvorming en meer waarde hecht aan maximale zelfontwikkeling (p. 6). Het belang dat gehecht wordt aan zelfontwikkeling zorgt er niet alleen voor dat individuen minder snel een verbintenis aangaan, maar ook dat zij het

ouderschap niet langer als een plicht zien. Dit blijkt uit een onderzoek van Rijken en Liefbroer (2011), waarbij er 1889 Nederlandse respondenten vanaf 15 jaar een vragenlijst hebben ingevuld. Hieruit kwam naar voren dat het ouderschap gezien wordt als keuze en niet langer als plicht. Uit de resultaten van het onderzoek komt daarnaast naar voren dat individuen op latere leeftijd kinderen krijgen en dat er minder kinderen geboren worden (p. 64). De waarde die jongvolwassenen hechten aan zelfontwikkeling blijkt daarnaast uit het onderzoek van Stigt, Kronjee & Groeneveld, 2009, p. 16- 17). Uit dit onderzoek blijkt dat ouders het steeds belangrijker vinden om hun kinderen de mogelijkheid te geven om zich naar eigen wens te ontwikkelen, waarbij vrijheid als een belangrijk ideaal dient. Er wordt vanuit gegaan dat een kind, wanneer het vrij is om te doen en laten wat hij of zij wilt, zichzelf maximaal zal ontplooiën. Dit maakt dat een kind minder gedragsnormen krijgt opgelegd (p. 16- 17).

De periode waarin jongvolwassenen zich voorbereiden op de gezinsvorming door te experimenteren met het aangaan van relaties is volgens de psycholoog Arnett (2014) de *emerging adulthood*. Belangrijk hierbij is dat jongvolwassenen eerst zichzelf ontwikkelen en daarmee de keuzes aangaande gezinsvorming op basis van de eigen idealen maken. Dit maakt dat het krijgen van kinderen vaker uitgesteld wordt tot het moment dat de omstandigheden geschikt zijn hiervoor. Zo is het van belang dat er economische zekerheid is, een stabiele sociale omgeving en een geschikte woonomgeving (Arnett, 2014). Uit sociologisch onderzoek van Jong, Gierveld en Liefbroer (1998) blijkt dat de idealen die jongvolwassenen hebben met betrekking tot gezinsvorming en het aangaan van een vaste relatie invloed heeft op de samenlevingsvorm van jongeren. Zo blijkt uit onderzoek dat jongvolwassenen die meer traditionele idealen hebben, sneller aan de traditionele structuren vasthouden. Zo hechten zij meer waarde aan het huwelijk, seks-specifieke taken van mannen en vrouwen en het ouderschap (p. 98). Als gevolg hiervan zullen ze jonger trouwen en kinderen krijgen (p. 99). Daarnaast heeft ook de mate waarin jongvolwassenen gelovig zijn invloed op de idealen aangaande gezinsvorming en relatievorming. Uit sociologisch onderzoek van Rijken en Liefbroer (2011) blijkt dat jongvolwassenen die gelovig zijn meer waarde hechten aan traditionele idealen, waardoor ze zich meer vasthouden aan het huwelijk en het krijgen van kinderen (p. 72).

Uit hetgeen hierboven beschreven blijkt dat er verschillende factoren van invloed zijn op de idealen van jongvolwassenen aangaande gezins- en relatievorming. Het nastreven van deze idealen maakt dat de keuzes van jongvolwassenen aangaande de levensloop hierop afgestemd

worden (Niphuis-Nell, 1981, p. 26). Zo zullen jongvolwassenen bij het kiezen van de arbeidsloopbaan en woonplaats rekening houden met de wensen met betrekking tot gezinsvorming.

2.6 Idealen met betrekking tot de vrijetijdsbesteding

Vrije tijd wordt in de literatuur omschreven als de tijd die overblijft wanneer de verplichtingen gedaan zijn. Hierbij is de vrijetijdsbesteding niet beperkt tot momenten van ontspanning, maar wordt er gekeken naar informele en ongestructureerde activiteiten (Van Holstein, 2004, p.17). Doordat individuen in steeds grotere mate zelf het leven in kunnen richten, is er een verscheidenheid aan mogelijkheden voor individuen om vorm te geven aan de vrijetijdsbesteding. Uit onderzoek van de sociologen Elchardus en Smits (2005) blijkt dat de idealen aangaande de vrijetijdsbesteding van jongvolwassenen voornamelijk gericht zijn op sociaal contact met anderen. Hieronder vallen zowel de contacten met vriendengroepen als die met de familie. Uit onderzoek van Elchardus en Smits (2005) blijkt dat wanneer er gevraagd wordt aan jongvolwassenen hoe zij de vrijetijdsbesteding in de toekomst in willen richten, 70 % aangeeft dat zij graag veel tijd met de familie willen doorbrengen en 66 % aangeeft voornamelijk veel tijd met de vriendengroep door te willen brengen. Dit maakt dat er uit dit onderzoek geconcludeerd is dat het sociale netwerk een belangrijke plek inneemt in de toekomstidealens van jongvolwassenen (p. 42- 43).

Als gevolg van de keuzebiografie staat de sociale omgeving niet langer vast. Men is hierdoor in mindere mate onderdeel van een hechte groep en de sociale banden zijn niet persé voor de gehele duur van het leven. Door de individualisering staat het individu centraal en is men niet in de eerste plaats lid van een groep. Dit maakt dat er binnen de groep een toenemende diversiteit is, waarbij individuen de eigen waarden nastreven. Als gevolg hiervan kunnen individuen zelf bepalen hoe zij hun sociale leven inrichten en daarmee het contact met de familie en vriendengroep naar eigen wens inrichten (Elchardus & Smits, 2005, p. 45). Afhankelijk van de waarde die een individu aan bepaalde groepen hecht, wordt het sociale netwerk naar eigen idealen ingericht (p.44). Dit maakt dat relaties minder vaststaand en meer flexibel zijn. Echter, het sociale netwerk blijft voor jongvolwassenen een belangrijke factor. Dit maakt dat de waarde die individuen hechten aan contact met het sociale netwerk de keuze aangaande eventuele verhuizingen beïnvloedt (Jansen, 2014, p. 28).

2.7 Interdisciplinariteit

Zoals uit het theoretisch kader is gebleken, wordt het onderzoeksprobleem benaderd vanuit verschillende disciplines. De manier waarop de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp het verhuisgedrag beïnvloedt, wordt benaderd vanuit de sociologische, psychologische en sociaalgeografische discipline. Theorieën aangaande de overgang van de standaardbiografie naar de keuzebiografie zijn breed aangenomen sociologische theorieën (Holenstein, 2004). Deze overgang zorgt ervoor dat sociale gedragspatronen in de samenleving veranderen. Bovenstaande theorie wordt in dit onderzoek gekoppeld aan de psychologische theorie over *emerging adulthood* van Arnett (2014), waarin gekeken wordt naar de specifieke en invloedrijke levensfase binnen het individuele leven. Deze wordt gekenmerkt door het ontwikkelen van de eigen identiteit en daarmee het opstellen van idealen aangaande de levensloop. Het kijken naar de levensloop vanuit deze verschillende disciplines geeft inzicht in zowel persoonlijke idealen als idealen op het niveau van de gemeenschap. De interdisciplinariteit van dit onderzoek komt naar voren wanneer de gevolgen van individualisering van de levensloop gekoppeld worden aan sociaalgeografische theorie over de woonplaats. Op deze manier zal er inzicht verkregen worden in de eventuele verschillen in de levensloopidealen onder de jongvolwassenen die wel of niet besluiten te verhuizen van een dorpse gemeenschap naar de stad, om aan de hand van dit inzicht geografische mobiliteit onder jongvolwassenen te kunnen verklaren vanuit zowel de psychologische als de sociologische discipline.

3. Probleemstelling

3.1 Probleemomschrijving

Als gevolg van de toenemende keuzevrijheid wordt het leven gekenmerkt door een grote mate van mobiliteit, ook op geografisch gebied. Wanneer er op een andere plaats betere kansen zijn, zullen individuen ervoor kiezen om te verhuizen. Jongvolwassenen kiezen er door de vele mogelijkheden in de stad vaak voor om te verhuizen van een dorp naar de stad, met als gevolg dat er sprake is van leegloop van dorpen. Daarnaast trekken voornamelijk hoogopgeleiden en jongvolwassenen weg, met als gevolg economische achterstand en vergrijzing. De keuze van jongvolwassenen om wel of niet te verhuizen van een dorp naar de stad is een uiting van de levensloopidealen. De keuze van het leven in een dorp en in een stad wordt bepaald door *push en pull factoren*, oftewel de plus- en minpunten van het leven in een dorp en in de stad. De waarde die jongvolwassenen hechten aan deze factoren is afhankelijk van de levensloopidealen van het individu. Wanneer het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp bekeken wordt aan de hand van de levensloopidealen zal er inzicht ontstaan in de redenen van jongvolwassenen om wel of niet te verhuizen. Op deze manier zal er inzicht verkregen worden in het verhuisgedrag van jongvolwassenen en zullen er uitspraken gedaan kunnen worden over de eventuele leegloop van dorpen. Er zal hierbij een vergelijking gemaakt worden tussen jongvolwassenen die besloten hebben te blijven wonen in het dorp en individuen die verhuisd zijn naar de stad, om eventuele verschillen in levensloopidealen te kunnen koppelen aan het verhuisgedrag.

3.2 Vraagstelling

De hoofdvraag van deze scriptie is als volgt: *Welke invloed hebben levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp?* Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er enkele deelvragen opgesteld die gebaseerd zijn op de verschillende dimensies van levensloopidealen.

De eerste deelvraag luidt als volgt: *Wat zijn de idealen met betrekking tot de arbeidsloopbaan van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp?* Deze deelvraag geeft inzicht in de hoofdvraag omdat er in de samenleving die gekenmerkt wordt door de keuzebiografie steeds meer ruimte is voor het invullen van de eigen arbeidsloopbaan (McDonald, Price, Bailey & Pini, 2011). Als gevolg hiervan maken jongvolwassenen keuzes aangaande de

arbeidsloopbaan, zowel door het kiezen van een opleiding als het kiezen van een baan. Jongvolwassenen maken keuzes die passen bij deze idealen (Niphuis-Nell, 1981). Aan de hand van deze deelvraag zal er inzicht verkregen worden in de invloed van de idealen aangaande arbeidsloopbaan op het verhuisgedrag van de jongvolwassenen.

Naast keuzes aangaande de carrière is ook de keuze met betrekking tot gezinsvorming een belangrijk onderdeel van de jongvolwassenheid (Arnett, 2014). Er zal hier inzicht in verkregen worden aan de hand van de volgende deelvraag: *Wat zijn de idealen met betrekking tot gezinsvorming van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp?* Door individualisering worden het aangaan van een vaste relatie en het vormen van een gezin minder bepaald door vaste structuren binnen de samenleving. Dit maakt de keuze aangaande deze zaken een individuele keuze die een belangrijke plaats inneemt binnen de jongvolwassenheid (Peters, Rooijen & Guit, 1993). Jongvolwassenen zullen de keuzes aangaande gezinsvorming maken op basis van de eigen waarden. Onderzoek naar idealen aangaande gezinsvorming zal inzicht geven in verschillen in deze idealen tussen jongvolwassenen die verhuisd zijn en jongvolwassenen die gebleven zijn in het dorp. Op deze manier kan er inzicht verkregen worden in de invloed van de idealen met betrekking tot gezinsvorming op het verhuisgedrag van jongvolwassenen.

De laatste deelvraag die opgesteld is om inzicht te verkrijgen in de hoofdvraag is als volgt: *Wat zijn de idealen met betrekking tot vrijetijdsbesteding van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp?* De keuzebiografie zorgt voor een toename van de vrijheid van individuen om de vrije tijd naar eigen wens in te richten. Individuen zijn niet langer aangewezen op een bepaalde sociale groep (Van Holstein, 2004, p.17). De idealen die jongvolwassenen opstellen aangaande de vrijetijdsbesteding maken dat zij bepaalde keuzes maken binnen de levensloop die passen bij deze idealen (Elchardus & Smits, 2005, p. 50). Aan de hand van deze deelvraag wordt inzicht verkregen in de invloed van de idealen aangaande vrijetijdsbesteding op het verhuisgedrag van jongvolwassenen.

3.3 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

Uitgaande van het feit dat er sprake is van leegloop in dorpen, met als gevolg vergrijzingsproblematiek en brain-drain, is het belangrijk om onderzoek te doen naar het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. Aan de hand van dit onderzoek naar de invloed van levensloopidealens van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp op het

verhuisgedrag, zal inzicht verkregen worden in de redenen voor jongvolwassenen om wel of niet te verhuizen. De uitkomsten van dit onderzoek maken dat er uitspraken gedaan kunnen worden over de samenhang tussen verstedelijking en de levensloopidealen van jongvolwassenen om hierdoor het verhuisgedrag van jongvolwassenen van een dorp naar de stad te verklaren. Een antwoord op deze vraag is voor regionale overheden interessant, omdat er op deze manier inzicht ontstaat in de problematiek aangaande de leegloop van dorpen en er inzicht verkregen wordt in de manier waarop overheden jongeren in het dorp kunnen houden.

Daarnaast maakt het interdisciplinaire karakter van dit onderzoek dat dit dient als een toevoeging aan de bestaande wetenschappelijke literatuur. Bestaand wetenschappelijk onderzoek naar de ontwikkeling van het individu richt zich voornamelijk op de *emerging adulthood*, wat een psychologisch concept is of op de vanuit de sociologie bekeken keuzebiografie. In dit onderzoek wordt de *emerging adulthood* gekoppeld aan het sociaalgeografische aspect van verstedelijking en aan het sociologische concept van de keuzebiografie binnen de levensloop. Op deze manier wordt het sociaalmaatschappelijke fenomeen bekeken vanuit verschillende disciplines. Dit maakt dat het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp verklaard wordt aan de hand van de waarden van zowel het individu als die van de gemeenschap.

Het kwalitatieve karakter van dit onderzoek maakt dat er aan de hand van de mening van de respondenten zelf conclusies getrokken kunnen worden over het verhuisgedrag. Dit maakt dat er ruimte is voor het verkrijgen van nieuwe inzichten en dat bestaande ideeën in een nieuw daglicht geplaatst kunnen worden.

4. Methodologie

4.1 Onderzoeksstrategie

Binnen dit onderzoek wordt niet getracht universele waarheden te vinden, maar ligt de focus op de individuele ervaringen van de respondenten. Het feit dat iedere jongvolwassene zijn of haar levensloopidealen op een andere manier vorm geeft, maakt dat de mogelijkheid bestaat dat uit het onderzoek blijkt dat jongvolwassenen idealen hebben waar van te voren geen rekening mee gehouden is. Dit maakt dat het onderzoek, in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek, inductief georiënteerd is. Dit houdt in dat de theorievorming gebaseerd zal zijn op de meningen en ervaringen van de respondenten en er hierdoor nieuwe theorie kan ontstaan. Vervolgens zal er door middel van een iteratief proces, waarbij de theorie en data telkens opnieuw bekeken wordt, op zoek gegaan worden naar overeenkomsten in de data. Op deze manier is ruimte voor het ontstaan van nieuwe concepten.

De focus van dit onderzoek ligt op de ervaringen en meningen van jongeren die geboren zijn in een dorp. Dit maakt dat er uitgegaan wordt van een interpretatieve epistemologie. Bij deze vorm van onderzoek wordt de subjectieve betekenis, die afhankelijk is van de individuele interpretatie van een sociaal fenomeen onderstreept (Bryman, 2012, p. 28-29). Kennis wordt dan ook verkregen door het interpreteren van de invulling van de levensloopidealen van de respondenten om op deze manier inzicht te verkrijgen in het verhuisgedrag. Het feit dat het onderzoek gebaseerd is op individuele meningen, maakt dat de data aan interpretatie onderhevig zijn. De respondenten zullen namelijk een subjectieve kijk hebben op de eigen levensloopidealen, waardoor de kennis die verkregen wordt, gevormd is door de persoonlijke betekenis die de respondenten geven aan de eigen levensloop. Dit brengt een constructivistische ontologie met zich mee. Er wordt in dit onderzoek namelijk naar de vormgeving van levensloopidealen gekeken als een proces van continue betekenisgeving door de respondenten. De levensloopidealen ontstaan dus door processen van sociale interactie en zijn hierdoor veranderlijk van aard (Bryman, 2012). Dit maakt dat levensloopidealen geen enkele betekenis hebben, maar gevormd worden door de meningen van de respondenten.

Bovenstaande kenmerken maakt dat een kwalitatief onderzoek zeer geschikt is, omdat op deze manier de verschillende dimensies van de levensloopidealen duidelijk worden en er ruimte is voor eigen invulling door de respondenten.

4.2 Onderzoeksdesign

Het onderzoeksdesign dat geschikt is voor dit onderzoek is *cross-sectioneel* van aard, omdat er twee verschillende groepen op het zelfde moment in de tijd bestudeerd zullen worden om op deze manier bepaalde patronen bloot te kunnen leggen. Er zal hierbij gelet worden op overeenkomsten en verschillen tussen respondenten, om op deze manier patronen te kunnen herkennen en uitspraken te kunnen doen over de invloed van levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen. Door middel van theoretische saturatie, waarbij een nieuw interview geen nieuwe resultaten meer met zich meebrengt, zal gestreefd worden naar het blootleggen van verschillen in de levensloopidealen van jongvolwassenen om op deze manier enigszins generaliserende uitspraken te kunnen doen. De jongvolwassenen worden allen in dezelfde periode geïnterviewd, waardoor ze met elkaar vergeleken kunnen worden en de uitkomsten gekoppeld kunnen worden aan de huidige tijdsgeest van de keuzebiografie.

4.3 Methode

Om informatie te verzamelen zullen er semigestructureerde interviews gehouden worden met jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. De interviews dienen semigestructureerd te zijn omdat er op deze manier dieper ingegaan kan worden op bepaalde relevante ervaringen en meningen van individuen. Hierdoor zullen zaken die het individu zelf van groot belang vindt de leidraad van het interview vormen. Op deze manier zal er inzicht verkregen worden in de idealen aangaande carrière, gezinsvorming en vrijetijdsbesteding van jongvolwassenen om deze idealen vervolgens te koppelen aan het verhuisgedrag. Het semigestructureerde karakter van de interviews geeft de mogelijkheid om door te vragen over bepaalde topics. Het is van belang dat de vragen niet gestuurd of gesloten zijn, zodat er geen bias ontstaat en de respondenten het gesprek naar eigen wens kunnen invullen. Voorafgaand aan het onderzoek wordt gestreefd naar het uitvoeren van 16 interviews. Onder de respondenten zal de ene helft ervoor gekozen hebben om te verhuizen naar de grote stad en de andere helft om te blijven in de dorpse gemeenschap. Op deze manier zal er een duidelijk beeld geschetst worden van eventuele verschillen in levensloopidealen tussen deze twee groepen jongvolwassenen.

4.4 Operationalisering

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag is het van belang om de opgestelde

concepten onderzoekbaar te maken. Het hoofdconcept van dit onderzoek is levensloopidealen. Dit is vervolgens opgedeeld in de dimensies arbeidsloopbaan, gezinsvorming en vrijetijdsbesteding. Aan de hand van het theoretisch kader kunnen deze dimensies vervolgens opgedeeld worden in indicatoren.

Uit de sociologische literatuur blijkt dat de arbeidsloopbaan in grotere mate ingericht kan worden aan de hand van de eigen idealen van een individu (McDonald, Price, Bailey & Pini, 2011). De dimensie arbeidsloopbaan is opgedeeld in de indicatoren kennisverwerving en baanperspectief. De dimensie kennis is te verklaren vanuit het feit dat de periode waarin individuen kennis opdoen van groot belang is en de nadruk tegenwoordig steeds meer ligt op het levens lang leren (Alheit & Dausien, 2002). De dimensie baanperspectief is vervolgens terug te leiden op de keuze van jongvolwassenen aangaande het carrière-ideaal (McDonald, Price, Bailey & Pini, 2011). Bovenstaande idealen van jongvolwassenen maken dat zij binnen de levensloop keuzes maken die de kans op het behalen van deze idealen vergroten. Zo zouden zij bijvoorbeeld hun verhuisgedrag hierop kunnen aanpassen (Bode & Arends, 2013). Een vraag die gesteld is aan de respondenten is: *Waar hecht jij belang aan binnen jouw carrière?*

De tweede dimensie, gezinsvorming, wordt vervolgens opgedeeld in de indicatoren relatie en kinderen. Ook de gezinsvorming wordt steeds minder bepaald door structuren en wordt hierdoor meer naar eigen wens ingevuld. Als gevolg hiervan zijn de patronen aangaande gezinsvorming veranderd (Peters, Rooijen & Guit, 1993). Er zal in dit onderzoek gekeken worden naar de idealen aangaande het krijgen van kinderen en het aangaan van een vaste relatie van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. Deze idealen hebben invloed op de keuzes die individuen maken binnen de levensloop, waaronder mogelijk het verhuisgedrag (Niphuis-Nell, 1981). Een vraag die gesteld is om inzicht te verkrijgen in de gezinsvorming idealen is: *'In hoeverre hecht jij belang aan het hebben van een vaste partner in de toekomst?'* Daarnaast zal er om inzicht te krijgen in de patronen van gezinsvorming gevraagd worden naar de mate waarin jongvolwassenen waarde hechten aan bijvoorbeeld het huwelijk en de hoe zij denken over de vrouw als grootverdiener in een relatie.

Ten slotte wordt bij de dimensie vrijetijdsbesteding gekeken naar de vormgeving van het sociale netwerk van de jongvolwassenen. Dit richt zich op de vormgeving van het contact met de vriendengroep en het contact met de familie, omdat dit belangrijke vrijetijdsbestedingsidealen blijken. Door de toenemende vrijheid in het indelen van de levensloop kan men de sociale

omgeving meer naar eigen wens inrichten (Elchardus & Smits, 2005). Dit maakt dat het belang dat individuen hechten aan de verschillende sociale netwerken invloed heeft op de keuzes binnen de levensloop (Jansen, 2014). Een vraag die hierbij gesteld is aan de respondenten is: *Zal je jouw vriendengroep willen omschrijven?* Een vraag met betrekking tot de familiebanden is: *'Hoe sterk is de band met jouw familieleden?'*

Daarnaast is er sprake van een ander concept in de onderzoeksvraag. Het feit dat er in dit onderzoek gekeken wordt naar de invloed van levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen, maakt dat het tweede concept het *verhuisgedrag* is. Dit is een dichotoom concept, dat opgedeeld kan worden in de dimensie wel of niet verhuizen. Er zal hierbij gekeken worden naar de woonplaats van de jongvolwassenen. Hierbij is de ene indicator de stad Amsterdam en de andere het geboortedorp.

Aan de hand van bovenstaande concepten, dimensies en indicatoren zal er inzicht verkregen worden in de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp om deze vervolgens te koppelen aan het wel of niet verhuizen naar de stad. Aan de hand van deze concepten, dimensies en indicatoren is een interviewgids opgesteld die te vinden is in bijlage 2.

4.5 Respondentengroep en -werving

Om onderzoek te doen naar de levensloopidealen onder jongvolwassenen afkomstig uit een dorp zal er gebruik gemaakt worden van de *non-probability sampling-methode purposive sampling*. Dit houdt in dat de respondenten gekozen worden op basis van bepaalde criteria (Bryman, 2012, p. 418). Allereerst dienen de jongvolwassenen te studeren in Amsterdam, dit kan zowel een hbo-opleiding als een universitaire opleiding zijn. Zo kan er een goede vergelijking gemaakt worden tussen de respondenten omdat zij allen de keuze moeten maken tussen heen en weer reizen tussen studie en woonplek of verhuizen naar Amsterdam. Wanneer er ook respondenten gevraagd worden die een mbo-opleiding doen in de buurt zal het verhuisgedrag afhankelijk zijn van de aanwezigheid of afwezigheid van een geschikte opleiding, wat onderzoek naar de invloed van levensloopidealen op het verhuisgedrag ondermijnd.

Daarnaast is het belangrijk dat de jongvolwassenen geboren zijn in een dorp. Een gebied in Nederland waar veel kleine dorpjes liggen is West-Friesland. West-Friesland is een regio in het noorden van de provincie Noord-Holland die omsloten wordt door de West-Friese omringdijk. West-Friesland kenmerkt zich door de grote hoeveelheid kleine dorpen en enkele kleine

stedelijke nederzettingen. Binnen dit onderzoek is er gekeken naar één specifieke gemeente in West-Friesland, namelijk de gemeente Schagen. Er is voor deze gemeente gekozen omdat de onderzoekster zelf afkomstig is uit deze gemeente en daardoor gemakkelijk in contact kon komen met respondenten. Daarnaast zijn de dorpen vergelijkbaar met elkaar en is de ligging ten opzichte van steden gelijk.

De gemeente Schagen heeft een oppervlakte van 187,28 km², waarin verdeeld over 29 dorpen 46.170 inwoners woonachtig zijn. De dorpen binnen deze gemeenschap zijn op het gebied van bereikbaarheid en aantal voorzieningen vergelijkbaar met elkaar. Dit is mede te verklaren door het feit dat de dorpen grotendeels aan elkaar vastliggen. De dorpen verschillen onderling in het bewonersaantal. Er is daarom gestreefd naar een diverse respondentengroep, waarbij de respondenten afkomstig zijn uit verschillende dorpen. De respondenten zijn afkomstig uit Petten (1.670 inwoners), 't Zand (2.400 inwoners), Warmenhuizen (6.285 inwoners), Burgerbrug (600 inwoners), Tuitjenhorn (3.475 inwoners), 't Veld (415), Dirkshorn (1.530 inwoners), Kalverdijk (227 inwoners) en Waarland (1.975 inwoners) (<https://www.stadsindex.nl>).

Van de de respondenten, die allemaal geboren zijn in een dorp in de gemeente Schagen, is de ene helft verhuisd naar Amsterdam en de andere helft is blijven wonen in het geboortedorp. De redenen voor jongvolwassenen om naar de stad te verhuizen zijn gemakkelijker te vergelijken wanneer er op één stad gefocust wordt. Er is gekozen voor de stad Amsterdam vanwege de relatief kleine afstand tot de gemeente Schagen, ongeveer 60 kilometer, waardoor jongvolwassenen uit de gemeente Schagen kunnen besluiten om te studeren in Amsterdam en vervolgens heen en weer te reizen tussen de woonplaats en de opleiding. Dit maakt het wel of niet verhuizen een op eigen waarden gebaseerde keuze en niet noodzakelijk. Daarnaast is de onderzoekster zelf verhuisd naar Amsterdam, wat maakt dat zij gemakkelijk in contact kan komen met respondenten. Ten slotte staat Amsterdam bekend om haar grote aantrekkingskracht op jongeren, wat onderzoek hiernaar interessant maakt.

Het onderzoek zal zich richten op jongvolwassenen van 18 tot 25 jaar, omdat dit de leeftijdsfase is waarin belangrijke keuzes aangaande de levensloop gemaakt worden en levensloopidealen opgesteld worden (Arnett, 2014). De respondenten zullen geworven worden uit de eigen kennissenkring van de onderzoekster en daarnaast zal er gebruik gemaakt worden van *snowball-sampling*, waarbij een respondent nieuwe respondenten aandraagt. Gestreefd zal worden naar het werven van 16 respondenten. Onder deze respondenten zal de ene helft ervoor

gekozen hebben om in Amsterdam te gaan wonen en de andere helft zal besloten hebben in een dorp te blijven wonen. Daarnaast is er gekozen voor acht mannelijke respondenten en acht vrouwelijke respondenten. Dit is gebaseerd op het feit dat volgens eerder onderzoek vrouwen eerder wegtrekken uit dorpen dan mannen (Bjarnason & Thorlindson, 2006, p. 430). In deze scriptie wordt hier echter geen onderzoek naar gedaan en is het dus van belang dat geslacht niet van invloed is op de resultaten.

Er is bewust gekozen voor onderzoek naar West-Friese dorpen omdat de onderzoeker zelf afkomstig is uit deze regio. Dit maakt dat de kennis van de onderzoekster over de leefomstandigheden in de regio nut kan hebben bij de interviews. Daardoor is er tijdens het onderzoeksproces wellicht sprake van een bias. Dit komt omdat de respondenten kennissen zijn van de onderzoeker. Dat dit de uitkomsten van het onderzoek kan beïnvloeden, zal meegenomen worden in de resultaten. Waarschijnlijk zal deze band ook leiden tot mogelijk meer diepgaande en eerlijke uitkomsten van de interviews. De respondenten zullen zich op hun gemak voelen en hierdoor makkelijk praten over eigen ervaringen en gevoelens.

4.6 Dataverwerking en -analyse

De interviews zullen opgenomen en na afloop getranscribeerd worden. Om deze getranscribeerde data te analyseren wordt er gebruik gemaakt van *grounded theory*. Dit maakt dat de methode, theorievorming, data-verzameling en data-analyse sterk met elkaar verbonden zijn (Bryman, 2012). Hierdoor is het onderzoek iteratief van aard. Er zal immers telkens teruggekoppeld worden van de data naar de theorie, om op deze manier tot nieuwe inzichten te komen. Daarnaast is het onderzoek ook iteratief, doordat de vragen van de interviews naar aanleiding van het verloop van de eerste drie interviews deels zijn aangepast.

De methode die past bij dit onderzoek is open codering, waarbij stukken tekst uit de transcripties die van betekenis zijn een label toegediend krijgen. Daarna zullen de codes met elkaar vergeleken worden en vervolgens samengevoegd tot een kleiner aantal codes, de axiale codes. Vervolgens worden deze axiale codes samengevoegd in een aantal selectieve codes. Dit proces zal vervolgens doorgaan totdat er sprake is van theoretische saturatie, waarbij bij de interviews geen nieuwe codes meer ontstaan. Op deze manier kan tot overkoepelende onderwerpen en concepten gekomen worden.

4.7 Ethische verantwoording

Aangezien het onderwerp van dit onderzoek niet heel gevoelig is, wordt van te voren verwacht dat de respondenten geen bezwaar hebben om hieraan mee te doen. Levensloopidealen zijn echter wel een persoonlijk onderwerp, wat maakt dat er rekening gehouden moet worden met de gevoelens van de respondent. Dit vraagt om voorzichtigheid bij het bevragen en vooral bij het doorvragen op bepaalde onderwerpen. De gevoeligheid van het onderwerp maakt het ten slotte van belang dat de onderzoeker respect en begrip toont. Daarnaast is het van groot belang dat de anonimiteit van de respondenten gewaarborgd wordt. Om de privacy te waarborgen zal er dan ook gebruik gemaakt worden van pseudoniemen (Bryman, 2012, p. 154).

Ook zal er van te voren gevraagd worden of de respondent akkoord gaat met het feit dat het interview opgenomen wordt. Aangezien het onderwerp van dit onderzoek zeer dicht bij de onderzoekster staat, is het ten slotte van groot belang dat de onderzoekster haar eigen waarden en keuzes aan de kant zet. Er zal door het persoonlijke karakter van dit onderzoek extra gelet moeten worden op eventuele kleuring van de onderzoeksresultaten.

5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de interviews gepresenteerd. Allereerst wordt een algemene beschrijving van het onderzoeksproces gegeven, waarbij ook inleidende informatie over de respondenten gegeven zal worden. Hierna zal inzicht gegeven worden in de voordelen en nadelen van het leven in het dorp en in de stad. Daarna worden de belangrijkste bevindingen van het onderzoek besproken. Deze bevindingen zijn opgedeeld in vier thema's in de levensloopidealen van de jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. Hierbij wordt er eerst gekeken naar de mate van traditionalisme in de levensloopidealen van jongvolwassenen. Daarna wordt het verschil in de waarden die individuen hechten aan individualisme besproken. Vervolgens wordt er gekeken naar de vormgeving van de zelfontwikkeling van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. Ten slotte wordt er kort gesproken over de mobiliteit van de jongvolwassenen.

5.1 Onderzoeksproces

Door middel van snowball-sampling zijn 16 respondenten gevonden die voldeden aan de vooraf opgestelde criteria. De respondenten waren afkomstig uit dorpen in de gemeente Schagen. Vooraf was gestreefd naar het werven van jongeren die tussen de 18 en 25 jaar waren, omdat dit de leeftijd is waarin individuen belangrijke keuzes maken aangaande de levensloop en de levensloopidealen worden opgesteld. Echter is dit criterium in de loop van het onderzoek strikter geworden. Het feit dat de eerste respondenten allen tussen de 21 en 23 waren, maakt dat er daarna gestreefd is naar enkel respondenten rond deze leeftijd. Op deze manier kunnen eventuele verschillen in bereikte doelen niet verklaard worden door verschil in leeftijd.

Er is gestreefd naar een respondentengroep waarvan de ene helft verhuisd is naar Amsterdam en de andere helft in het dorp gebleven is. Daarnaast is er gestreefd naar een evenredige man-vrouw verdeling. Dit maakt dat er uiteindelijk vier mannelijke respondenten geïnterviewd zijn die verhuisd zijn naar de stad en vier die gebleven zijn in het dorp. Dit zelfde geldt voor de vrouwelijke respondenten.

De interviews zijn op verschillende locaties afgenomen: in koffietentjes, op de universiteit of bij de respondent of onderzoeker thuis. Van te voren is er aan alle respondenten gevraagd of ze er bezwaar tegen hadden als het interview opgenomen werd. Dit was bij geen van de respondenten het geval. De interviews hebben gemiddeld 41 minuten geduurd. De de duur van de

interviews was echter zeer verschillend. Het kortste interview duurde vijftwintig minuten en de langste een uur en een kwartier. Het maken van de afspraken met de respondenten ging gemakkelijk, omdat de onderzoekster bekend was met de meeste respondenten. Daarnaast kende de respondenten veel andere individuen die afkomstig waren uit een dorp en werden op deze manier weer nieuwe respondenten aangedragen. Dit maakte dat er uiteindelijk een selectie gemaakt kon worden van de respondenten aan de hand van de leeftijd.

5.2 Introductie respondenten

Aangezien de interviews anoniem zijn, is ervoor gekozen om pseudoniemen te gebruiken voor de respondenten, omdat op deze manier de verhaallijn van de respondenten beter tot zijn recht komt. Hieronder zullen eerst kort de respondenten besproken worden die verhuisd zijn naar Amsterdam. Sophie (22) is geboren in Petten en is twee jaar geleden naar Amsterdam verhuisd. Zoë (21) is geboren in 't Zand en is drie jaar geleden naar Amsterdam verhuisd. Laura (22) is geboren in Warmenhuizen en heeft tweeënhalft jaar geleden besloten om naar Amsterdam te verhuizen. Ruby (21) is geboren in Burgerbrug en is anderhalf jaar geleden naar Amsterdam verhuisd. Mees (22) is geboren in Tuitjenhorn en is anderhalf jaar geleden naar Amsterdam verhuisd. Robin (23) is ook opgegroeid in Tuitjenhorn en is vier jaar geleden naar Amsterdam verhuisd. Dirk (22) is geboren in Petten en heeft ook vier jaar geleden besloten te verhuizen naar Amsterdam. Emiel (23) is geboren in 't Zand en is drie jaar geleden naar Amsterdam verhuisd.

De eerste respondent die gebleven is in het dorp is Julia (21). Zij is geboren in 't Veld en heeft besloten om hier te blijven wonen. Fleur (21) is geboren in Kalverdijk en hier ook woonachtig. Kim (21) is geboren in Tuitjenhorn en heeft besloten om daar te blijven wonen. Lisa (23) is geboren in Warmenhuizen en daar ook woonachtig. Tom (22) is ook geboren in Warmenhuizen en woont daar nog. Joep (22) is geboren en woonachtig in Waarland. Sjoerd (23) is geboren in Dirkshorn en is hier blijven wonen. De laatste respondent is Ben (21). Hij is geboren in Kalverdijk en woont daar ook.

Alle respondenten volgen een opleiding op wo- of hbo-niveau in Amsterdam of hebben deze net afgerond. Daarnaast hebben zij allemaal een (bij)baantje, dat in sommige gevallen aansluit bij de studie en in andere niet. Deze informatie over de respondenten is te vinden in het respondentenoverzicht (bijlage 8.3).

5.3 Push- en pullfactoren

Er is aan de jongvolwassenen gevraagd wat zij de positieve en de negatieve punten van een dorp en stad vinden. De resultaten die voortkwamen uit deze vragen waren zeer overeenkomstig met elkaar. Echter, was er verschil te vinden tussen de jongeren die besloten hebben te verhuizen en de jongeren die gebleven zijn in het dorp.

Als positieve punt van het leven in het dorp geven de meeste respondenten het ‘ons kent ons’ gevoel aan. Dit maakt het samenleven in het dorp volgens de respondenten persoonlijker. *‘In Warmenhuizen kom je altijd allemaal mensen tegen die je allemaal begroeten, dat heeft wel zijn charme. Daar gaan fietsers langzamer fietsen om je te begroeten, hier in Amsterdam wordt je als je even niet uitkijkt omver gefietst’* (Laura, 22, Amsterdam). Enkele respondenten zeggen dat het leven in een dorp voelt als een plek waarin zij zich volledig opgenomen voelen, mede dankzij het feit dat hun vrienden en familie er wonen. Daarnaast wordt aangegeven dat de rust en de ruimte een positief punt is van het leven in een dorp. Ook wordt er herhaaldelijk verwezen naar de mogelijkheid om buiten te kunnen zijn. *‘Dat je er weilanden hebt waar de koetjes en de kalfjes rondspringen, dat vind ik wel heel leuk en dat heb je hier in Amsterdam eigenlijk helemaal niet’* (Emiel, 23, Amsterdam). Ten slotte zeggen respondenten dat zij zich veilig voelen in het dorp. Dit komt doordat men elkaar kent en er volgens de respondenten weinig criminaliteit is.

Het zogenoemde ‘ons kent ons’ sfeertje heeft volgens de respondenten ook nadelen. Door zowel respondenten die woonachtig zijn in Amsterdam als in het dorp wordt verwezen naar de sociale controle die heerst in het dorp. *‘Als je wat uitspookt dan weet in no-time het hele dorp het’* (Ben, 21, Kalverdijk). Op dit punt is wel een verschil gevonden tussen de respondenten. Respondenten die weggegaan zijn, ervaren de sociale controle meer als belemmerend. Voor hen is dit ook vaak een reden voor vertrek. Respondenten die in het dorp zijn gebleven, geven aan dat zij om kunnen gaan met de sociale controle, door zichzelf te blijven en zich er weinig van aan te trekken.

Daarnaast geven alle respondenten aan dat zij een gebrek aan voorzieningen in het dorp ervaren. *‘Kijk, een treinstation is heel ver weg, bussen rijden niet meer na half 11 en je moet sowieso 12 kilometer fietsen voordat je eens bij een leuk terrasje bent dat is best vervelend’* (Tom 22, Warmenhuizen). De respondenten geven ook aan dat zij het aantal voorzieningen in een stad als positief ervaren. Hierbij wordt het belang onderstreept van voorzieningen als winkels en terrasjes. Respondenten die besloten hebben om naar de stad te verhuizen, geven daarnaast ook

aan dat voor hen de stad een plek is waar ze zichzelf kunnen zijn. Zo zegt Dirk (22, Amsterdam): *‘Wat ik zo fijn vind van het leven in de stad is het feit dat ik hier zoveel meer mezelf kan zijn zonder op te vallen en zonder dat iedereen over je oordeelt. Je kan hier gewoon lekker je eigen ding doen zonder dat je opvalt.’*

Door respondenten die gebleven zijn in het dorp wordt deze anonimiteit echter ook als negatief bestempeld. *‘Dat massale van de stad, ik weet niet of dat me zo trekt. Ik zal me kunnen voorstellen dat ik me daar eenzaam voel’* (Julia, 21, het Veld). Respondenten die woonachtig zijn in Amsterdam vinden de continue drukte die er heerst een nadeel.

5.4 Traditionalisme vs. de-traditionalisme

Tijdens de interviews is gevraagd naar de levensloopidealen om deze vervolgens te kunnen koppelen aan het verhuisgedrag. Hierbij ontstaat naast inzicht in verschillen in concrete levensloopidealen ook inzicht in de waarden van de jongvolwassenen. Wanneer er gekeken wordt naar levensloopidealen, is er verschil in de mate waarin jongvolwassenen waarde hechten aan traditionalisme. Hierin wordt een onderscheid gevonden tussen jongvolwassenen die verhuisd zijn naar de stad en jongvolwassenen die in het dorp zijn blijven wonen. Hieronder worden deze verschillen besproken om zo inzicht te geven in de verschillen tussen de twee groepen jongvolwassenen.

5.4.1 Relatievorming

Tijdens de interviews spreken de respondenten over hun idealen met betrekking tot het vinden van een partner. Hierbij geven alle respondenten, behalve Mees (22, Amsterdam) aan dat zij waarde hechten aan het hebben van een partner in de toekomst. Echter, Dirk (22, Amsterdam), Emiel (23, Amsterdam) en Laura (22, Amsterdam) geven aan dat zij geen partner nodig hebben om gelukkig te worden. Er is een verschil in de mate waarin jongvolwassenen waarde hechten aan een partner. Jongvolwassenen die verhuisd zijn naar de stad hechten namelijk meer waarde aan het hebben van een partner op dit moment. Zij geven aan dat zij het een toevoeging aan hun leven vinden en ze niet zonder willen. Jongvolwassenen die wonen in een dorp geven daarentegen aan dat het voor hen op dit moment niet belangrijk is om een partner te hebben. De redenen die de respondenten hiervoor aandragen is dat zij momenteel hun vrienden belangrijker vinden. Alle respondenten die woonachtig zijn in het dorp benadrukken het belang van een

partner in de toekomst. Zo zegt Ben (22): *‘Nu moet ik er niet aan denken om een vaste vriendin te hebben, ik heb het veel te leuk met mijn vrienden en kan nu lekker een beetje op meisjesjacht. Maar over vijf jaar mag ze wel voorbij komen hoor, mijn toekomstige vrouwtje’.*

Opvallend is het feit dat jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp aangeven dat zij een partner willen die eveneens afkomstig is uit een dorp. Zij wijzen hierbij op het gemak van een partner in de buurt. Hierbij verwijzen vier respondenten uit het dorp (Fleur, Lisa, Julia en Ben) op het gemak van het hebben van dezelfde kennissen en vrienden. Daarnaast wordt er door Tom (22, Warmenhuizen) en Joep (21, Waarland) gewezen op de culturele overeenkomstigheid tussen individuen die woonachtig zijn in een dorp, waarbij vooral de Noord-Hollandse nuchterheid genoemd wordt. Respondenten die verhuisd zijn naar Amsterdam geven aan dat afkomst voor hen niet belangrijk is en ze zowel met iemand samen kunnen zijn die uit de stad komt als uit een dorp.

Een ander verschil in de levensloopidealen van jongvolwassenen is het feit dat jongeren die in het dorp zijn blijven wonen meer waarde hechten aan het huwelijk. Zo geven alle respondenten die woonachtig zijn in een dorp, behalve Fleur (21), aan dat ze in de toekomst willen trouwen. Vier respondenten uit het dorp (Lisa, Kim, Julia en Tom) zijn van mening dat het huwelijk een mooi gebaar is en een toevoeging aan de relatie. Daarnaast vinden Ben (21) en Sjoerd (23) het ook belangrijk om te trouwen. Hierbij wordt aangedragen dat het een gewoonte is die erbij hoort. Ten slotte geeft Joep (22) aan dat het huwelijk binnen zijn familie veel waarde heeft en dat ongetrouwd blijven ingaat tegen de verwachtingen hieromtrent. Zo zegt hij: *‘Ik zal wel graag willen trouwen.. Ja ik denk dat mijn familie me ook wel raar aankijkt als ik niet zou trouwen, dat hoort wel echt een beetje in onze familie.’*

De respondenten die verhuisd zijn naar Amsterdam hechten minder waarde aan het huwelijk. Hierbij geven drie respondenten (Sophie, Zoë en Laura) aan dat het ze leuk lijkt om te trouwen, maar dat ze dit niet nodig vinden. De rest van de respondenten die verhuisd is naar Amsterdam geeft aan dat het huwelijk voor hen niet belangrijk is en dat ze er geen waarde aan hechten. Zo zegt Dirk (22): *‘Trouwen is eigenlijk niet meer dan een mooi feest en uiteindelijk een papiertje wat je ondertekent en als je niet trouwt doet niet af aan hoe mooi je kan leven met elkaar.’*

Daarnaast komt naar voren dat er een verschil is in de mate waarin jongeren waarde hechten aan de traditionele man-vrouw rolverdeling waarbij de man meer werkt dan de vrouw.

De respondenten geven allen aan dat ze het zeer positief vinden wanneer zowel de man als de vrouw werkend is in een relatie. *‘Ik vind het wel aantrekkelijk als een vrouw ook een beetje een drive heeft om te gaan werken en een beetje haar eigen boontjes kan doppen hoor...’* (Tom, 22, Warmenhuizen). Daarentegen staan jongvolwassenen die besloten hebben om in het dorp te blijven wonen minder open voor een samenstelling waarin de vrouw de grootverdiener is. Zo geven vooral de vrouwen in het dorp aan dat zij hier wellicht problemen mee zouden hebben, omdat ze graag later voor de kinderen willen zorgen. De mannelijke respondenten in het dorp wijzen vooral op het feit dat ze toch wel graag veel willen werken later.

Individen die verhuisd zijn naar Amsterdam geven allen aan dat het voor hen geen probleem is wanneer de vrouw meer verdient dan de man. Wel geven Laura (22) en Zoë (21) aan dat het voor hen belangrijk is dat er iemand thuis is voor de kinderen. De rest van de respondenten zegt dat het afhankelijk is van de baan wie van de twee het meeste zal werken.

5.4.2 Kinderwens

Alle respondenten, behalve Mees (22, Amsterdam), geven tijdens het gesprek aan dat zij graag kinderen willen. Jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp willen in de meeste gevallen meer kinderen dan jongvolwassenen die woonachtig zijn in de stad. Zo ligt het gemiddelde van jongvolwassenen die gebleven zijn op 2,8 en van jongvolwassenen die verhuisd zijn op 2,1.

Dit is opvallend wanneer het gekoppeld wordt aan het feit dat voornamelijk respondenten die woonachtig zijn in een dorp aangeven dat zij voordat zij aan kinderen willen beginnen nog een aantal zaken op orde willen hebben. Hierbij wordt voornamelijk gewezen op een stabiel inkomen, een huis en een vaste relatie. Daarnaast geven Lisa (23), Tom (22), Fleur (21), Joep (21) en Kim (21) aan dat ze het belangrijk vinden om eerst carrière te maken. Individen die naar de stad verhuisd zijn hechten hier minder belang aan. Zo geeft Dirk (22) aan: *‘Ik denk dat je snel genoeg stabiel genoeg bent om je kinderen een mooie jeugd te kunnen bieden. Dus ja.. als dat over drie jaar zo voelt, dan ben ik er klaar voor.’* Ook Emiel (23) geeft aan dat er voor hem geen minimum leeftijd is voor het krijgen van kinderen. Het verschil hierin tussen individuen die gebleven zijn en individuen die verhuisd zijn, maakt dat de leeftijd waarop jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp het liefst hun eerste kind willen gemiddeld hoger ligt (33,3 jaar) dan dat van individuen die naar de stad verhuisd zijn (27,8 jaar). Bovenstaande verschillen laten zien dat individuen die woonachtig zijn in een dorp meer streven naar het huisje-boompje-beestje

ideaal. Dit wordt ook meerdere keren door deze respondenten genoemd.

Aan de jongvolwassenen is gevraagd naar waarden die zij belangrijk vinden bij het opvoeden van hun kinderen. Hieruit blijkt dat respondenten vinden dat kinderen normen en waarden moeten krijgen aangeleerd. Daarnaast geven voornamelijk respondenten die verhuisd zijn aan dat ze het belangrijk vinden dat hun kinderen vrij zijn om zelf hun interesses te ontwikkelen en daardoor kennis te nemen van de wereld. Hierbij benadrukken enkele respondenten die woonachtig zijn in de stad (Dirk, Sophie, Laura en Emiel) de positieve invloed van het leven in de stad op de opvoeding van een kind, waarbij de nadruk ligt op het individualisme dat zij hun kinderen graag mee willen geven. Bij de waarden die jongvolwassenen omschrijven bij de opvoeding van hun kinderen verwijzen meerdere respondenten naar de omgeving waarin zij hun kind willen opvoeden. Hierin is een verschil gevonden tussen jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp en jongvolwassenen die woonachtig zijn in een stad. Alle jongvolwassenen die gebleven zijn in het dorp geven namelijk aan dat zij hun kind graag in een dorp willen laten opgroeien. Zij verwijzen hierbij naar de voordelen van het dorp, zoals in het begin van de resultaten beschreven. Hierbij is de ruimte die kinderen hebben in het dorp als de belangrijkste drijfveer omschreven. De respondenten geven aan dat ze dit allen als zeer positief ervaren hebben in hun eigen jeugd en dit hun kind daarom ook gunnen.

Jongvolwassenen die ervoor gekozen hebben om te verhuizen naar Amsterdam willen echter hun kinderen opvoeden in een stad. Zij geven aan dat het leven in de stad voor kinderen zeer positief is, omdat zij op jonge leeftijd kennis maken met allerlei facetten van het dagelijks leven en ze op deze manier zichzelf maximaal kunnen ontwikkelen. Opvallend is het feit dat ze, ondanks dat zij allemaal zeggen dat ze een goede jeugd hebben gehad in het dorp, toch ook de nadelige kanten hiervan onderstrepen.

5.5 Individualisme - collectivisme

Een veel voorkomend onderwerp tijdens de interviews is individualisme. Ook hierin is verschil merkbaar tussen de jongvolwassenen die verhuisd zijn naar Amsterdam en de individuen die in het dorp zijn blijven wonen. Hieronder zullen de bevindingen aangaande individualisme besproken worden aan de hand van enkele idealen.

5.5.1 Verbondenheid met de sociale groep

Tijdens de interviews komt naar voren dat de respondenten veel waarde hechten aan de vriendengroep. Zo geven Tom (22, Warmenhuizen), Joep (21, Waarland), Ben (21, Kalverdijk), Fleur (21, Kalverdijk) en Sjoerd (23, Dirkshorn) aan dat dit voor hen een reden is om in het dorp te blijven wonen. Daarnaast geven respondenten die verhuisd zijn aan dat ze geregeld teruggaan naar het geboortedorp voor de vriendengroep. Uit de interviews komt naar voren dat zowel de individuen die verhuisd zijn naar de stad als de individuen die gebleven zijn onderdeel zijn van een grote vriendengroep in het dorp. Hierin verschilt de grootte van deze groep van acht tot 18 mensen. Daarnaast blijkt dat er binnen deze vriendengroepen sprake is van een zeer hechte band, waarbij de groepsleden elkaar meerdere keren per week zien. Zo zegt Sjoerd (23, Dirkshorn): *'Ik vind vrienden op dit moment het allerbelangrijkst wat er is en kan me niet voorstellen dat dat ooit anders zal worden dus ja.. ik wil graag later ook nog met deze mannen optrekken en 's avonds lekker biertjes drinken met zijn allen.'* Het blijkt daarentegen dat individuen die verhuisd zijn naar de stad zich hier meer tegen afzetten waardoor het contact met de vriendengroep afneemt.

Respondenten die naar de stad gegaan zijn geven aan, zoals meerdere respondenten het zelf beschrijven, 'losse' contacten te hebben. Zij zeggen dat ze in het dorp een vriendengroep hebben en daarnaast in de stad vrienden hebben die geen onderdeel zijn van een vaste groep. De respondenten geven aan dat zij dit zeer prettig vinden. Daarnaast wordt door Sophie (22), Dirk (22) en Mees (22) opgemerkt dat het verkrijgen van nieuwe contacten een reden is geweest voor hen om naar de stad te verhuizen. Opvallend is echter het feit dat tijdens het omschrijven van de vriendengroep alle respondenten in de eerste instantie de oorspronkelijke groep uit het dorp omschrijven. Dit laat zien dat ook de respondenten die verhuisd zijn naar de stad veel waarde hechten aan deze groep. Ook blijkt dat veel respondenten zich langzaam losmaken van deze oorspronkelijke vriendengroep en zich meer gaan richten op de contacten in de stad. Zij geven aan dat zij in de toekomst verwachten enkele vrienden in het dorp over te houden en verder contact te houden met de individuen in de stad. Zo zegt Robin (23): *'Ik denk daarom ook wel dat de mensen die ik hier in Amsterdam ontmoet heb waardevoller voor mij zijn dan de mensen uit het dorp, juist omdat je veel meer op elkaar lijkt. Ik denk dan ook dat dat meer vrienden voor later zijn.'*

Wanneer bovenstaande uitkomsten aangaande het groepsgevoel vergeleken worden met de meningen van de respondenten die gebleven zijn in het dorp, blijkt dat zij meer waarde hechten aan de grote vriendengroep. Daarnaast vinden zij het ook zeer belangrijk dat ze in de

toekomst onderdeel blijven van deze vriendengroep. Hierbij verwijzen Joep (21) en Sjoerd (23) naar het feit dat hun vader ook lid is van zo'n vriendengroep en ze het daarom ook graag willen. Dit maakt, zo geven enkele respondenten aan, dat zij niet of in mindere mate open staan voor het verkrijgen van nieuwe contacten. Wel onderhouden zij bij hun studie contacten, maar die worden door geen van de respondenten als vrienden beschouwd.

5.5.2 Belang van de mening van de groep

Opvallend is dus het feit dat jongeren die verhuisd zijn zichzelf minder als lid van een vaste groep omschrijven dan jongvolwassenen die gebleven zijn in het dorp. Bovendien geven respondenten die in een dorp woonachtig zijn aan dat er door de vriendengroep van hen verwacht wordt dat zij zich ook volledig richten op deze groep. Dit maakt dat de respondenten hun vriendengroep zeer geregeld zien. Verschillende respondenten geven aan dat er vaak wel vier keer per week contact is. Zo geeft Joep (21, Waarland) aan: *'Wanneer je een keertje een week er niet bij bent, maar wel op het dorp bent, dan vindt iedereen dat wel raar hoor. Dan wordt er wel van je verwacht dat je afwezigheid een goede reden heeft.'*

Respondenten die verhuisd zijn geven daarentegen aan dat hun vriendschappen meer vrijblijvend van aard zijn. Zo zegt Emiel (23): *'Soms zie ik mijn vrienden hier vier keer per week en andere weken helemaal niet, je moet gewoon meer je eigen ding doen en als dat samen kan dan is dat leuk.'* Zij geven aan dat de vriendschap een meer vrijblijvend karakter heeft waarbij tijden van afwezigheid geen probleem vormen. Hierbij wordt er door respondenten die naar de stad verhuisd zijn aangegeven dat de vriendschappen in de stad meer gericht zijn op gezamenlijke interesses, waarbij ze bepaalde vrienden opzoeken om specifieke activiteiten mee te ondernemen. Dit in tegenstelling tot de groep vrienden die zij hebben in het dorp, waarbij de vriendschap minder gebaseerd is op gezamenlijke interesses of, zoals Dirk (22, Amsterdam) omschrijft, het eigenbelang. Zowel respondenten die verhuisd zijn als respondenten die gebleven zijn geven aan dat de reden waarom men in het dorp vrienden wordt voornamelijk ontstaat doordat men gezamenlijk opgroeit. Zo zegt Robin (23, Amsterdam): *'Kijk, het is een beetje zoals met familie, familie krijg je sowieso en in een dorp krijg je ook een beetje de vrienden in je schoenen geschoven.'*

Tom (22, Warmenhuizen) geeft aan: *'het feit dat je eigenlijk zo ongeveer geboren wordt met een vriendengroep, namelijk gewoon je leeftijdsgenoten hier in het dorp, maakt ook wel dat*

je niet zoveel verder kijkt. Daardoor denk ik, dat je je allemaal een beetje hetzelfde ontwikkelt. Al is het maar qua muziekdingetjes waar je met zijn allen naar toe gaat. Als de groep dit vet vindt en jij vindt iets mwah, dan ga je daar toch heen omdat je vrienden daarheen gaan. Ik vond bijvoorbeeld techno muziek in het begin vreselijk, maar ik ben me toch een potje vaak mee geweest. Ik durfde dan ook nooit echt te zeggen dat ik het eigenlijk verschrikkelijk vond.'

Ook andere respondenten zeggen dat de vriendengroep voornamelijk zo hecht is door het feit dat ze allemaal in het dorp woonachtig zijn. Daarnaast is het opvallend dat meerdere individuen aangeven dat er in het dorp sprake is van groepsdruk. Zo wordt er door Emiel (23, Amsterdam) en Tom (22, Warmenhuizen) gewezen op het feit dat er binnen de vriendengroep over bepaalde dingen niet gesproken kan worden. Daarnaast geven enkele respondenten aan dat zij in het dorp blijven, omdat niemand van de vriendengroep verhuisd, waarbij er door Joep (21) ook daadwerkelijk verwezen wordt naar angst om de groep te verliezen wanneer hij zal verhuizen. Zo zegt hij: *'Wanneer ik weg ga uit het dorp ben ik bang dat de band steeds minder wordt, omdat ze het je misschien kwalijk nemen dat je er weinig bent. Dat zal ik heel erg jammer vinden.'*

Opvallend is daarnaast dat individuen die naar de stad verhuisd zijn aangeven dat zij ontsnapt zijn aan de groepsdruk binnen het dorp en op deze manier meer zichzelf konden vormen. Zij ervaren het leven in het dorp als belemmerend met als gevolg dat zij niet volledig zichzelf konden zijn. Individuen die woonachtig zijn in het dorp ervaren deze groepsdruk soms ook. Zo geeft Fleur (21) aan dat iedereen in het dorp op elkaar lijkt. Respondenten die gebleven zijn in het dorp geven echter aan dat zij dit niet storend vinden. Dit in tegenstelling tot respondenten die verhuisd zijn.

5.5.3 Verbondenheid met de familie

Er is gebleken dat er verschil is in de mate waarin jongvolwassenen waarde hechten aan de band met de familie. Uit het onderzoek blijkt dat de familie een belangrijke reden is om te blijven voor de respondenten die woonachtig zijn in een dorp. Hierbij wordt niet alleen het belang van het gezin onderstreept, maar ook dat van andere familieleden. Zo geven alle respondenten, behalve Lisa (23) en Fleur (21) aan dat er een hele sterke band is binnen de familie, waarbij alle familieleden in het dorp wonen of woonachtig zijn in dorpen in de buurt. Zo zegt Julia (21): *'Mijn hele familie woont op het dorp en ik zie die wel heel vaak! We hebben wel echt een heel*

hechte en grote familie. Familieweekendjes enzo en elke verjaardag komen we sowieso bij elkaar en regelmatig even op de koffie. Ik vind dat heel belangrijk en leuk!’

De respondenten die verhuisd zijn naar Amsterdam geven juist aan minder contact te hebben met hun familie. Zij zeggen dat voor hen het gezin van belang is, maar de verdere familie niet. Zij geven aan de rest van de familie niet vaak te zien en hier ook weinig waarde aan te hechten. Daarnaast is het opvallend dat van de jongvolwassenen die verhuisd zijn de familie meer verspreid woont over Nederland. Dit laat zien dat de mate waarin de familie verbonden is met het dorp gekoppeld kan worden aan de mate van verbondenheid van de jongvolwassene met het dorp.

Ten slotte is nog gekeken naar het verschil in de manier waarop de jongvolwassenen opgevoed zijn. Het feit dat er in de eerste twee interviews met respondenten die woonachtig zijn in het dorp verwezen wordt naar het belang van het geloof, maakt dat er vervolgens aan de respondenten gevraagd is in hoeverre zij gelovig zijn. Alle respondenten, behalve Sjoerd (21), die woonachtig zijn in een dorp, geven aan dat zij gelovig opgevoed zijn. Hierbij wordt er door de respondenten aangegeven dat er geen sprake is van een streng gelovige opvoeding. Wel geven meerdere respondenten aan dat zij regelmatig naar de kerk gaan. Daarnaast geven enkelen aan dat zij ook daadwerkelijk zelf gelovig zijn en dat dit invloed heeft op de manier waarop zij het leven inrichten. De respondenten die naar Amsterdam verhuisd zijn geven aan dat zij allemaal niet gelovig opgevoed zijn en dit ook niet in het verdere leven geworden zijn. Bovenstaande resultaten geven inzicht in de invloed van de opvoeding van de jongvolwassenen op de keuzes die zij maken met betrekking tot de levensloop. Het blijkt dat jongvolwassenen die gelovig opgevoed zijn minder vaak verhuizen dan jongvolwassenen die ongelovig opgevoed zijn.

5.6 Zelfontwikkeling

Een ander veelvoorkomend thema binnen de interviews is zelfontwikkeling. Het streven naar zelfontwikkeling maakt dat jongvolwassenen bepaalde keuzes in het leven maken. Echter is er verschil in de manier waarop jongvolwassenen deze zelfontwikkeling vormgeven. Hieronder wordt aan de hand van de meest voorkomende thema's binnen de interviews inzicht hierin gegeven.

5.6.1 Belang van de carrière

Het feit dat alle respondenten een hbo- of universitaire opleiding volgen of hebben gevolgd wijst

erop dat zij zich bezighouden met het opdoen van kennis en daarmee het vinden van een baan in de toekomst. Wat echter duidelijk wordt uit de interviews is dat er tussen de jongvolwassenen verschil is in de manier waarop individuen hier vorm aan geven. De respondenten die besloten hebben om te blijven in het dorp blijken meer gericht op het vinden van een baan. Zo geeft Lisa (23) aan dat ze stage loopt om op deze manier haar kans op een baan te vergroten. Ze zegt dat ze het belangrijk vindt dat ze zo snel mogelijk een baan krijgt. Zo zegt Lisa: *‘Kijk, ik heb na mijn basisschool meteen mijn middelbare school afgerond en daarna meteen verder gegaan met een universitaire opleiding. Dat is als je het optelt toch dat je al 18 jaar van je leven continu op school zit. Ik vind het daarom wel tijd om eens echt iets te gaan doen met al die kennis en niet meer met je neus in de boeken’*. Ook Ben (21) zegt dat hij na vier jaar studie nu toch wel graag zal willen werken. Daarnaast zegt Julia (21) dat ook zij momenteel stage loopt in de hoop dat zij bij dat bedrijf kan blijven werken. Zij geeft aan dat ze het heel erg zal vinden als ze na het afronden van haar studie niet direct een baan kan vinden. Daarnaast zegt Fleur (21) dat zij eigenlijk liever werkt dan leert. *‘Ik zal dan toch ook wel blij zijn als ik straks klaar ben met studeren en gewoon een baan kan vinden, lekker bezig zijn. Ik leer dan nu wel en ik vind het ook niet zo erg, maar dat komt wel vooral doordat ik echt ergens voor leer.’* Ten slotte vinden ook Tom (22) en Sjoerd (23) dat ze er aan toe zijn om te gaan werken. Daarnaast hebben de respondenten een duidelijk doel voor ogen aangaande hun carrière-ideaal, waarbij de idealen opgesteld zijn en hier naartoe gewerkt wordt.

Jongvolwassenen die besloten hebben om naar Amsterdam te verhuizen geven daarentegen aan dat ze het werken liever uitstellen. Zij zijn dan ook minder bezig met zich voorbereiden hierop. Opvallend is dat respondenten die verhuisd zijn in mindere mate een doel voor ogen hebben aangaande de carrière. Zij ervaren hierbij grote twijfels, wat maakt dat ze de keuze liever uitstellen. Daarnaast staan veel respondenten er voor open om, voordat zij een baan vinden die passend is bij de studie, eerst een tijdje een bijbaantje te hebben.

De respondenten noemen waarden die zij belangrijk vinden bij hun baan. Uit de interviews blijkt dat alle respondenten het belangrijk vinden dat ze met plezier naar hun werk gaan. Daarnaast geven de respondenten aan dat ze het van belang vinden dat er binnen het werk uitdaging is en daarmee ook ruimte voor eigen inbreng en ontwikkeling. Dit wordt, behalve door Julia (21, 't Veld), door alle respondenten genoemd. Daarnaast geven Emiel (23, Amsterdam) en Dirk (22, Amsterdam) aan dat ze graag iets willen betekenen voor de mens. Zo zegt Emiel (23):

‘Wat ik belangrijk vind in mijn werk later is dat ik andere mensen gelukkig kan maken, of een leuke tijd kan geven. Ik zal het ook wel leuk vinden als mensen mij als inspiratie zien, al gaat dat misschien wel heel ver.’ Opvallend is dat individuen die naar Amsterdam verhuisd zijn geen enkele keer spreken over het verdienen van geld en Emiel (23) en Kim (21) zelfs aangeven dat dit voor hen helemaal geen belangrijke factor is. Dit in tegenstelling tot de respondenten die in een dorp zijn blijven wonen. Deze laatsten geven allemaal, behalve Fleur (21), het verdienen van geld aan als een belangrijke waarde binnen hun werk.. Ben (21) geeft zelfs aan dat hij het verdienen van geld belangrijker vindt dan plezier in zijn werk.

5.6.2 Belang van leren

Verder wordt er ook door veel respondenten gesproken over het belang van leren. Hierbij ligt de focus op de zelfontwikkeling en het blijven ontwikkelen van de capaciteiten van het individu. Het feit dat de respondenten die verhuisd zijn naar Amsterdam minder een doel voor ogen hebben aangaande hun toekomstige carrière, maakt dat zij meer gericht zijn op het studeren. Zo geeft Sophie (22) aan dat zij in dubio zit over wat ze na haar bachelor wil gaan doen. Ze twijfelt of ze een jaartje wil gaan reizen of een master wil volgen. Ook geeft zij aan dat ze het liefst zo lang mogelijk studeren wil. *‘Lekker lang studeren, want het is toch wel de mooiste tijd van je leven denk ik’*. Meerdere respondenten geven aan dat zij het liefst nog een tijd willen studeren, omdat zij het opdoen van kennis zeer belangrijk vinden en daarnaast het leven van een student als zeer positief ervaren. Hierbij is, of wordt, er door veel respondenten gekozen voor het volgen van een vervolgstudie. Zo geeft ook Ruby (21) aan dat zij na haar hbo-studie een master aan de universiteit wil gaan doen en nog geen idee heeft wat ze daarna wil doen. Ook Laura (22), Zoë (21) en Dirk (22) hebben nog geen duidelijk doel voor ogen. Dit is een zeer opvallend verschil met jongvolwassenen die woonachtig zijn in het dorp, omdat voor hen de studietijd toch voornamelijk dient als een manier om de kans op een baan te vergroten.

Uit de resultaten blijkt echter dat alle respondenten belang hechten aan het blijven leren tijdens de arbeidsloopbaan om zo zichzelf te blijven ontwikkelen. Daarnaast wordt ook de kans op doorgroeien genoemd als reden om te blijven leren. Hierbij geven Robin (23, Amsterdam), Tom (22, Warmenhuizen), Lisa (23, Warmenhuizen), Dirk (22, Amsterdam), Laura (22, Amsterdam) en Mees (22, Amsterdam) aan dat het voor hen noodzakelijk is om te blijven leren tijdens hun werk, omdat zij het anders snel saai vinden. Daarnaast leggen de respondenten de

nadruk op het leren en werken tegelijkertijd, wat hen zeer positief lijkt. Hierbij is wel een onderscheid te maken tussen theoretisch leren of leren in praktijk. Dit is niet duidelijk geworden uit de interviews, wat maakt dat hier geen inzicht in verkregen is.

5.7 Mobiliteit

Opvallend is ten slotte het verschil in mobiliteit tussen de groepen jongvolwassenen. Tijdens de interviews komt naar voren dat jongvolwassenen die gebleven zijn in het dorp er minder voor open staan om te verhuizen in de toekomst. Zo geeft Lisa (23) aan dat zij enkel wil verhuizen wanneer ze een goede kans aangeboden krijgt op het gebied van werk. Daarnaast zeggen Joep (21), Sjoerd (23) en Ben (21) dat zij nooit willen verhuizen. Hierbij wordt aangegeven dat zij zowel voor een partner als voor een baan niet graag verhuizen. De reden hiervoor ligt vooral bij de vriendengroep en in mindere mate bij de familie die allemaal woonachtig zijn in het dorp. Daarnaast geven respondenten die gebleven zijn in het dorp aan dat zij weinig behoefte hebben om in de toekomst te gaan reizen. Tijdens het interview wordt door alle respondenten die woonachtig zijn in het dorp meerdere keren verwezen naar de waarde die zij hechten aan het leven in het dorp. Dit voelt voor hen als thuis en ze zullen dit niet graag achter zich willen laten in de toekomst. Zo zegt Fleur (21): *‘Als ik dan na een weekendje in de stad weer terug ben in het dorp dan vind ik hier die vrijheid en die rust weer en dat vind ik heerlijk, lekker thuis.’*

De respondenten die verhuisd zijn naar Amsterdam geven vaker aan dat zij graag willen reizen. Wanneer hen gevraagd wordt naar de idealen noemen veel respondenten dit als een grote droom. Emiel (23), Dirk (22) en Mees (22) geven zelfs aan in de toekomst in het buitenland te willen wonen. Daarnaast zeggen de meeste respondenten dat zij ervoor open zullen staan om in de toekomst te verhuizen wanneer dit voor een partner of een baan is. Opvallend is dat geen van de respondenten die verhuisd is, aangeeft dat hij of zij in de toekomst weer terug wil naar het dorp. Daarnaast geven enkele respondenten zelfs aan dat zij nooit meer weg willen uit Amsterdam. Laura (22) zegt dan ook: *‘Maar eigenlijk zal ik het liefst Amsterdam niet meer uit gaan, ik heb hier gewoon alles en voel me hier helemaal op mijn plek.’*

6. Conclusie

6.1 Beantwoording onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp om dit vervolgens te koppelen aan het verhuisgedrag. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt dan ook: *Welke invloed hebben levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp?* Om een antwoord te geven op deze hoofdvraag wordt eerst inzicht verschaft in de redenen van jongvolwassenen om wel of niet te verhuizen van een dorp naar de stad aan de hand van de positieve en negatieve punten die zij hieraan toekennen. Vervolgens zal er aan de hand van de resultaten van de deelvragen antwoord gegeven worden op de hoofdvraag.

Wanneer er gekeken wordt naar de positieve en negatieve punten van een dorp en een stad komt er naar voren dat de respondenten veel waarde hechten aan het ‘ons kent ons’ gevoel dat heerst in het dorp. Dit wordt zowel door respondenten die vertrokken zijn als door respondenten die gebleven zijn als positief ervaren. Hierbij wordt er net als in het onderzoek van Heins (2003) verwezen naar de sociale cohesie (p. 151- 152). Daarnaast wordt er gewezen op de groenvoorzieningen en de ruimte, zoals ook in het onderzoek van Heins (2003, p. 151- 152) besproken wordt. Echter wordt ook duidelijk dat er negatieve punten aan dit ‘ons kent ons’ gevoel zitten, waarbij er vooral verwezen wordt naar de grote sociale controle, die voor sommige individuen als belemmerend wordt ervaren. Zoals Jamieson (2000, p. 203- 204) bespreekt is dit is een reden voor individuen om weg te trekken uit het dorp. Daarnaast wordt er gewezen op het gebrek aan voorzieningen in een dorp (Wagenaar, 2014, p. 19- 20). De positieve punten van het leven in de stad, zoals besproken in de het onderzoek van Wagenaar (2014), blijken vooral de veelzijdigheid aan voorzieningen en de mogelijkheden te zijn. Daarnaast wijzen respondenten op het feit dat men in de stad meer zichzelf kan zijn (Manshot, 2012, p. 22- 23). Het negatieve punt van het leven in de stad is volgens de respondenten voornamelijk de drukte (Heims, 2003, p. 153).

Dit zijn echter niet de enige redenen voor jongvolwassenen om wel of niet te verhuizen naar Amsterdam. De diepere oorzaken zijn afgeleid van de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. Wanneer er gekeken wordt naar deze levensloopidealen vallen er verschillen op. Zo komt uit de resultaten naar voren dat individuen die verhuisd zijn naar de stad een minder duidelijk ideaal voor ogen hebben met betrekking tot de

arbeidsloopbaan. Zij leggen sterk de nadruk op het studeren en daarmee op de zelfontwikkeling. Dit komt overeen met het onderzoek van Alheit en Dausien (2002, p. 22- 24). De jongvolwassenen zijn hierdoor minder gericht op het vinden van een vaste baan en zijn hierin flexibel. Dit onderbouwt het onderzoek van Du Bois-Reymond, Plug, te Poel en Raveloot (2001, p. 5), waarin gesproken wordt over veranderingen in de arbeidsloopbaanstructuur. Daarnaast blijkt dat voor hen de belangrijkste waarde binnen een baan is dat zij kunnen groeien en het naar hun zin hebben. Ook dit sluit aan bij de theorie waarbij er gesteld wordt dat de arbeidsloopbaan een uiting is van de individuele identiteit (McDonald, Price, Bailey & Pini, 2011, p. 72).

Hoewel bovenstaande resultaten de theorie met betrekking tot de veranderingen in de arbeidsloopbaanidealen onderbouwen, spreken de resultaten van de interviews met de jongvolwassenen die gebleven zijn in een dorp dit tegen. Door hen wordt namelijk het belang van het vinden van een vaste baan benadrukt, waarbij een belangrijke waarde het verdienen van geld is. Daarnaast geven zij aan niet graag te willen verhuizen voor een baan en zeker niet naar het buitenland. Dit gaat in tegen de, in het onderzoek van Du Bois-Reymond, Plug, te Poel en Ravesloot (2001, p. 6) besproken, toename van flexibiliteit van werknemers. Uit de resultaten blijkt daarnaast dat voor hen het vinden van een goede en leuke baan de manier is om zichzelf te ontwikkelen. Daarnaast zien zij studeren voornamelijk als voorbereiding op het vinden van een baan en streven er sterk naar dit binnen de minimale tijd af te ronden. Wel geven alle respondenten aan dat het voor hen belangrijk is om tijdens de arbeidsloopbaan te blijven leren, met het oog op doorgroeimogelijkheden en zelfontwikkeling. Dit sluit wel aan bij het onderzoek van de Vries (2011, p.11), over het *leven lang leren*.

Wanneer er vervolgens gekeken wordt naar de idealen van jongvolwassenen aangaande gezinsvorming, komt er het uit onderzoek van Thomson (1989) naar voren dat er een tendens gaande is waarbij jongvolwassenen op latere leeftijd een partner vinden en minder waarde hechten aan kinderen. Als gevolg hiervan kiezen individuen ervoor om op latere leeftijd en minder kinderen te krijgen. Deze tendens is volgens Jong Gierveld en Liefbroer (1998) te koppelen aan de modernisering van de waarden van individuen aangaande gezinsvorming en ouderschap, waarbij traditionele idealen als trouwen, sekse-specifieke rollen en het ouderschap in belang afnemen (p.98). Jongvolwassenen die meer waarde hechten aan deze traditionele waarden zullen op jongere leeftijd kinderen en een partner nemen. Uit de resultaten van bovenstaand onderzoek blijkt dat jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp meer waarde hechten aan

traditionele idealen. Zo hechten ze meer waarde aan het huwelijk en sekse-specifieke taken. Daarnaast krijgen deze jongeren op jongere leeftijd een partner en kinderen (Thornton, 1989).

Echter, de resultaten van dit onderzoek spreken dit tegen. Jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp blijken meer waarde te hechten aan traditionele idealen, maar zeggen op latere leeftijd een partner en kinderen te willen hebben. De jongvolwassenen geven aan dat zij, voordat zij aan kinderen beginnen, eerst een huis, economische zekerheid en een vaste partner willen hebben. Dit laat zien dat de jongvolwassenen in een dorp in sterkere mate een ideaal voor ogen hebben met betrekking tot de gezinsvorming, waarbij dit aan meerdere zaken onderhevig is dan enkel het wel of niet willen van een kind. Dit kan daarnaast een verklaring zijn voor het feit dat jongvolwassenen die woonachtig zijn in een dorp meer waarde hechten aan het vinden van een baan. Zij zien dit namelijk als een belangrijke voorwaarde voordat zij een gezin willen stichten. Dit in tegenstelling tot jongvolwassenen die woonachtig zijn in de stad, die hier minder waarde aan hechten en meer uitgaan van de individuele kindervens. Dit gaat dus in tegen de theorie van Thornton (1989), omdat juist de jongvolwassenen die woonachtig zijn in de stad streven naar het krijgen van een partner en kinderen op vroegere leeftijd. Dat klopt niet met de theorie, omdat deze jongeren juist weinig waarde hechten aan de traditionele idealen. Ook de theorie van Rijken en Liefbroer (2011), waarin gesteld wordt dat jongvolwassenen die gelovig zijn op jongere leeftijd kinderen en een partner hebben komt niet overeen met de resultaten van dit onderzoek. Uit het onderzoek van Kronjee en Groeneveld (2009, p. 16- 17) komt daarnaast naar voren dat er een verandering heeft plaatsgevonden in de waarden die ouders hun kinderen graag mee willen geven. Hierbij ligt de focus op het meegeven van vrijheid aan het kind. Respondenten die besloten hebben om naar de stad te gaan geven inderdaad deze waarde als belangrijkste aan. Dit in tegenstelling tot respondenten die in het dorp gebleven zijn. Zij benadrukken het belang van normen en waarden. Dit kan gekoppeld worden aan de waarde die jongvolwassenen in het dorp hechten aan traditionele idealen.

Ten slotte is er gekeken naar de idealen van jongvolwassenen aangaande de vrijetijdsbesteding. Hierbij is er op basis van de theorie gekeken naar het sociale netwerk, omdat dit een belangrijke plek inneemt in idealen aangaande de vrijetijdsbesteding (Elchardus & Smits, 2005, p. 44). Hierbij wordt er in de theorie vanuit gegaan dat jongvolwassenen de sociale omgeving naar eigen wens in kunnen vullen, waardoor deze minder vaststaand is. Door individualisering is men minder vaak lid van een vaste groep. Ook is er meer diversiteit binnen de

groep, doordat elk individu het leven naar eigen wens inricht (p. 45). De resultaten van dit onderzoek botsen echter met deze theorie. Uit het onderzoek komt naar voren dat de jongvolwassenen die gebleven zijn in het dorp veel waarde hechten aan hun vriendengroep. Met deze vriendengroep zijn ze heel hecht en ze identificeren zichzelf hiermee. Dit maakt dat er sprake is van een sterke mate van collectivisme, wat ingaat tegen de individualistische waarden binnen de samenleving. Ook heersen er binnen deze groep dezelfde normen en waarden, wat maakt dat er minder diversiteit is binnen de groep. Ten slotte hebben zij een duidelijk ideaal voor ogen waarbij ze in de toekomst nog steeds hecht zijn met deze vriendengroep en met de familieleden. Daarnaast blijkt dat wanneer er een verband is tussen het verhuisgedrag van de jongvolwassene en dat van de familie, wat overeenkomt met de theorie van (Bjarnason & Thorlindson (2006, p. 430).

Voor jongvolwassenen die verhuisd zijn naar de stad gaat deze theorie deels op. Zij zijn ook lid van een grote vriendengroep vanuit het dorp, maar zetten zich hier meer tegen af. Zij geven aan dat ze meer losse vriendschappen hebben die gebaseerd zijn op gezamenlijke interesses. Ook blijkt dat jongvolwassenen die verhuisd zijn minder waarde hechten aan het behouden van een sterke band met de familieleden en vaste vriendengroep. Zij hebben een sociaal netwerk dat meer veranderlijk is van aard. Dit komt overeen met de theorie van Elchardus en Smits (2005, p. 45), waarin er vanuit gegaan wordt dat het individu zijn sociale omgeving naar eigen wens inricht. Dit is ook te koppelen aan de theorie van Jansen (2014, p. 28) waarin gesteld wordt dat de mate waarin een individu waarde hecht aan een vaste sociale groep de keuze aangaande eventueel verhuizen beïnvloedt. Hierdoor zullen jongeren die hieraan minder waarde hechten eerder geneigd zijn ergens anders te gaan wonen.

Dit concluderend kan er gesteld worden dat er invloed is van de levensloopidealen op het verhuisgedrag van jongvolwassenen. Zo worden de levensloopidealen van jongvolwassenen die verhuisd zijn gekenmerkt door een grotere mate van individualisme en de-traditionalisme en geven zij daarnaast de zelfontwikkeling anders vorm. Daarnaast blijkt dat jongvolwassenen die gebleven zijn in het dorp sterkere idealen hebben met betrekking tot de levensloop. Hierbij is er een duidelijk doel aangaande de arbeidsloopbaan, hebben zij de gezinsvorming gepland aan de hand van bepaalde voorwaarden en hebben zij een vrijetijdsbestedingsideaal dat gekenmerkt wordt door een vast sociaal netwerk. Bij jongvolwassenen die verhuisd zijn naar de stad worden de levensloopidealen meer gekenmerkt door twijfels en vrijheid. Zij hebben minder duidelijke

idealen en laten zich meer leiden door wat er op hun pad komt.

Dit verschil in levensloopidealen sluit aan bij de theorie aangaande de toenemende keuzebiografie, waarbij individuen het leven naar eigen wens inrichten. Het verschil in de vormgeving van de levensloopidealen kan gekoppeld worden aan de theorie aangaande *gesellschaft* en *gemeinschaft* van Tönnies, waarbij het leven in de stad gekenmerkt wordt door individualisme en de-traditionalisme, oftewel *gesellschaft*. Het leven in het dorp wordt daarnaast gekenmerkt door collectivisme en een sterkere mate van traditionalisme, wat gekoppeld kan worden aan *gemeinschaft* (Manshot, 2012, p. 22-23).

6.2 Discussie

Dit onderzoek heeft getracht bij te dragen aan een beter begrip van de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp in de steeds verder geïndividualiseerde samenleving. Als gevolg van dit onderzoek kan de problematiek aangaande de leegloop van dorpen enigszins genuanceerd worden. Uit dit onderzoek blijkt namelijk dat voor veel jongeren het leven in het dorp grote pluspunten heeft wat maakt dat deze problematiek in een nieuw licht bekeken kan worden. Binnen de wetenschappelijke literatuur wordt voornamelijk gekeken naar de leegloop van dorpen doordat jongeren massaal wegtrekken. Dit onderzoek laat echter zien dat de geïnterviewde jongvolwassenen er bewust voor kiezen om te blijven wonen in de dorpen in de gemeente Schagen. Deze keuze blijkt een weloverwogen keuze, waarbij jongvolwassenen de pluspunten van het dorp en de stad tegen elkaar afwegen. Daarnaast blijkt dat de jongvolwassenen in het dorp hun verdere leven in grote mate hebben uitgestippeld, wat maakt dat zij duidelijke doelen nastreven en sterk bezig zijn met hun toekomst. Ook kan de theorie waarbij gesteld wordt dat de samenleving steeds meer individualiseert enigszins genuanceerd worden. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat er nog steeds sprake is van een sterke mate van collectivisme binnen de dorpen, wat jongeren in deze dorpen als zeer positief ervaren.

De resultaten van dit onderzoek zijn daarnaast te plaatsen in een breder maatschappelijk kader. Zo kan deze scriptie bijdragen aan het inzicht in het verhuisgedrag van jongvolwassenen die geboren zijn in het dorp en daarmee inzicht geven in de problematiek aangaande de leegloop van dorpen. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek wordt er informatie verschaft over het leven in het dorp en in de stad naar de perceptie van jongvolwassenen. Dit geeft gemeenten de mogelijkheid om hierop in te spelen en het leven in het dorp voor jongvolwassenen

aantrekkelijker te maken, waardoor zij de leegloop verder kunnen terugdringen. Hierbij kan gedacht worden aan het vergroten van het aantal voorzieningen en het verbeteren van de bereikbaarheid. Daarnaast wordt het beeld wat heerst van het platteland door dit onderzoek genuanceerd, omdat blijkt dat het dorp voor veel jongvolwassenen een fijne plek is om te wonen. En de keuze aangaande eventuele verhuizing een keuze is die jongvolwassenen op basis van de eigen idealen maken, waarbij er geen sprake is van gebrek aan mogelijkheden.

Het feit dat dit onderzoek kwalitatief van aard is, is zeer zinvol gebleken voor de resultaten. Er zijn op deze manier namelijk nieuwe aspecten naar voren gekomen die door middel van een kwantitatief onderzoek onderbelicht zouden zijn gebleven. Een voorbeeld hiervan is het belang van godsdienst en groepsdruk. Daarnaast wordt duidelijk dat jongvolwassenen de keuze aangaande de verhuizing bewust maken op basis van de eigen waarden. Dit zal waarschijnlijk minder duidelijk naar voren zijn gekomen wanneer gebruik gemaakt was van een kwantitatief onderzoek. Daarnaast kunnen de resultaten van dit onderzoek dienen als uitgangspunt voor kwantitatief onderzoek, waarbij de concepten die uit dit onderzoek gekomen zijn verder getest kunnen worden, met als doel generalisering.

Ook het interdisciplinaire karakter van dit onderzoek heeft geleid tot nieuwe inzichten, omdat er op deze manier inzicht verkregen is in zowel de individuele waarden als de waarden van de sociale groep. Dit maakt dat de invloed van sociologische macro ontwikkelingen, zoals de-traditionalisering en individualisering, onderzocht konden worden op het psychologische microniveau. Het feit dat dit vervolgens gekoppeld is aan het geografische aspect van het verhuizen maakt dat de drie disciplines samen een duidelijk beeld schetsen van de beweegredenen van jongvolwassenen om wel of niet te verhuizen. Hierdoor is de problematiek met betrekking tot het verhuisgedrag, dat gewoonlijk vooral vanuit de geografie bekeken wordt, breder belicht.

Ondanks de waardevolle punten van dit onderzoek, heeft het ook zijn beperkingen. Voorafgaand aan het onderzoek is er vanuit gegaan dat naast het sociale netwerk, culturele participatie een belangrijk onderdeel was van de vrijetijdsbesteding van jongvolwassenen. Het blijkt echter dat de respondenten hier bij het opstellen van de levensloopidealen geen tot weinig waarde aan hechten. Dit maakt onderzoek hiernaar niet relevant, waardoor dit onderdeel geschrapt is uit het onderzoek en de resultaten niet meegenomen zijn.

Daarnaast is het onderzoek is gedaan op één moment in de tijd, wat maakt dat er geen

uitspraken gedaan kunnen worden over de werkelijke toekomst van de individuen. Bovendien maakt het feit dat er sprake is van een kleine respondentengroep dat de onderzoeksresultaten moeilijk te generaliseren zijn. Een andere beperking is het feit dat er enkel onderzoek gedaan is naar jongvolwassenen uit de gemeente Schagen. Er is dus geen inzicht gekregen in eventuele verschillen tussen deze jongvolwassenen en jongvolwassenen uit andere dorpen in Nederland. Dit kan zorgen voor een vertekend beeld. Het zal daarom ook zeer interessant zijn om vervolgonderzoek te doen in andere delen van Nederland. Daarbij wordt er gepleit voor een longitudinaal onderzoek, waarbij er over 10 jaar nog eens teruggegaan wordt naar de respondenten om te kijken hoe zij hun leven daadwerkelijk hebben ingericht.

Een volgende beperking van dit onderzoek is het feit dat de factoren geslacht en opleidingsniveau constant gehouden zijn. Dit maakt dat er geen inzicht verkregen is in de invloed van deze factoren op het verhuisgedrag. Bij een vervolgonderzoek zullen deze factoren wellicht kunnen variëren, om op deze manier meer inzicht te krijgen in de motieven om wel of niet te verhuizen.

De laatste, en wellicht grootste, beperking van dit onderzoek is dat de verschillen tussen jongvolwassenen die verhuisd zijn en jongvolwassenen die niet verhuisd zijn ook verklaard kunnen worden door het feit dat de ene groep wel en de andere groep niet verhuisd is. Dit maakt dat er dus sprake kan zijn van de invloed van levensloopidealen op het verhuisgedrag, maar ook invloed van het verhuisgedrag op de levensloopidealen. Hoewel hier van te voren geen rekening mee gehouden is, passen de jongvolwassenen die verhuisd zijn hun levensloopidealen naar alle waarschijnlijkheid aan aan het leven in de stad. Dit maakt dat het ontstaan van de levensloopidealen wellicht een wisselwerking is tussen de individuele waarden, die maken dat individuen wel of niet naar de stad verhuizen, en de waarden van de gemeenschap. Jongvolwassenen die besloten hebben om niet te verhuizen worden hierin beïnvloed door de waarden binnen de dorpse gemeenschap en jongvolwassenen die naar de stad verhuisd zijn door de waarden in de stad. Dit maakt dat de levensloopidealen van deze twee groepen jongvolwassenen verder uit elkaar komen te liggen. Om hier meer inzicht in te verkrijgen zal er een vervolgonderzoek gedaan kunnen worden bij respondenten die jonger zijn, om op deze manier verschillen in levensloopidealen op jonge leeftijd te kunnen koppelen aan verhuisgedrag op latere leeftijd.

6.3 Evaluatie

Terugkijkend op het onderzoeksproces kan ik zeggen dat het naar tevredenheid is verlopen, maar wel met vallen en opstaan. Het kiezen van een onderzoeksobject en het afbakenen van mijn onderzoek bleken voor mij lastige processen. Mijn scriptiebegeleidster Yatun Sastramidjaja heeft mij hierbij geholpen, waardoor ik gelukkig een concrete vraagstelling had en aan de slag kon.

Hierna verliep alles gelukkig een stuk soepeler. Het werven van de respondenten verliep voorspoedig, waardoor ik in korte tijd genoeg respondenten gevonden had die met mijn onderzoek mee wilden werken. Ook het interviewen zelf verliep volgens plan: de respondenten hebben alle tijd voor mij vrijgemaakt, waardoor ik in relatief korte tijd iedereen heb kunnen interviewen. Het interviewproces vond ik in het begin lastig, omdat het doorvragen voor mij niet geheel natuurlijk aanvoelde. Naarmate ik meer respondenten interviewde, verliep dit echter steeds beter, wat de resultaten van de interviews heeft verbeterd. Daarnaast bleek na mijn eerste drie interviews dat mijn vragen deels te gericht waren. Nadat ik dit heb aangepast verliepen de interviews beter en kwamen er meer nieuwe inzichten aan het licht. Wel bleek het voor mij lastig om ervoor te zorgen dat de respondenten niet teveel afweken van het onderwerp. Dit heeft echter ook geleid tot interessante interviews, waarbij de respondenten zelf aan konden geven wat zij belangrijk vonden. Het feit dat ik zelf ook afkomstig ben uit een dorp heeft mij in dit proces geholpen omdat de respondenten zich op hun gemak voelden en daardoor graag wilden vertellen over hun ervaringen en idealen. Tijdens het interviewproces heb ik telkens alle interviews getranscribeerd, wat maakte dat ik op schema bleef.

Het coderen en analyseren van mijn interviews was vervolgens een proces waar ik erg in gegroeid ben. Naarmate ik de transcripten vaker doornam werd voor mij de rode draad steeds duidelijker, met als gevolg dat ik naar eigen idee, de belangrijkste conclusies heb kunnen trekken.

Wanneer ik terugkijk op het onderzoeksproces is het een leerzaam proces geweest., waarbij ik voornamelijk mijn interviewtechniek heb verbeterd. Via via hoorde ik regelmatig dat de respondenten zeer enthousiast vertelde tegen anderen over het afgenomen interview, wat mij erg goed deed. Al met al kan ik zeggen dat ik, ondanks de struikelblokken, tevreden ben met het resultaat.

7. Literatuurlijst

Alheit, P. & Dausien, B. (2002). The double face of lifelong learning: two analytical perspectives in a 'silent revolution', *Studies in the Education of Adults*, 34, 1, 3- 22.

Arnett, J. J. (2014). *Adolescence and emerging adulthood*. Pearson Education Limited.

Bjarnason, T. & Thorlindsson, T. (2006). Should I stay or should I go? Migration expectations among youth in Icelandic fishing and farming communities, *Faculty of Social Science and Law*, University of Akureyri, IS-600 Akureyri, Iceland

Bode, C., & Arends, R. (2013). Workshop Omgaan met persoonlijke doelen, *University of Twente*.

Du Bois-Reymond, M., Plug, W., te Poel, Y., & Ravesloot, J. (2001). En dan maar verder kijken... *Onderwijs-en werktrajecten van jongeren: Een longitudinaal onderzoek. Mens & Maatschappij*, 76(1), 5-21.

Brannen, J., & Nilsen, A. (2002). Young people's time perspectives: from youth to adulthood. *Sociology*, 36(3), 513-537.

Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford university press.

De Vries, R. R. (2011). Hou ze vast! De binding van afgestudeerden aan Sittard-Geleen, *Faculty of Geosciences Theses*, University of Utrecht.

Dieleman, A. (2002). Individualisering en ambivalentie in het bestaan van jongeren. *Pedagogiek*, 20(2).

Duyvendak, J. W. (2004). *Een eensgezinde, vooruitstrevende natie: over de mythe van de individualisering en de toekomst van de sociologie*. Vossiuspers UvA.

Elchardus, M., & Smits, W. (2005). De levensloop van jongvolwassenen 18-36 jaar. *De toekomst van het gezin. Onderzoeksgroep TOR, Vakgroep Sociologie, Vrije Universiteit Brussel.*

Evenhuis, M. C. (2002). *Levensloopbewust beleid in de steigers: Analyse ten behoeve van een integrale beleidsvisie. In Verkenning levensloop.* Den Haag, The Netherlands: Ministerial Department of Social Affairs and Employment.

Graaf, N. D. D., Need, A., & Ultee, W. (2000). Levensloop en kerkverlating. Een nieuwe en overkoepelende verklaring voor enkele empirische regelmatigheden. *Mens en Maatschappij*, 75(3), 229-257.

Huiberts, A. M. P. (2003). Individualisme en collectivisme in de adolescentie studies onder Nederlandse, Marokkaanse en Turkse jongeren. *Universiteit Utrecht.*

Heins, S. (2003). Rurale woonmilieus in stad en land: plattelandsbeelden, vraag naar en aanbod van rurale woonmilieus. *Delft: Eburon*

Hospers, G. J. (2012). Krimpdorpen in een global village. *Universiteit van Twente, Enschede & Radbaud Universiteit, Nijmegen.*

Jamieson, L. (2000). Migration, place and class: youth in a rural area. *The Sociological Review*, 48(2), 203-223.

Jansen, A. (2010). Een generatie van niks? Een onderzoek naar zingeving en jongeren. *Universiteit voor Humanistiek*

Jansen, S. J. T. (2014). The impact of the have–want discrepancy on residential satisfaction. *Journal of Environmental Psychology*, 40, 26-38.

Jong Gierveld, J. D., & Liefbroer, A. C. (1998). Sociale herkomst, opvattingen over relaties en gezin en leefvormkeuzes van jongvolwassenen. Resultaten van een panelstudie. *Sociologische gids*, 45(2), 96-115.

Koepke, S., & Denissen, J. J. (2012). Dynamics of identity development and separation–individuation in parent–child relationships during adolescence and emerging adulthood–A conceptual integration. *Developmental Review*, 32(1), 67-88.

Lange, M. D. (2014). Blijven na de bul? De woonplaatskeuze en het verhuisgedrag van Utrechtse alumni in de Sociale Geografie en de Planologie (SGPL)-de rol van werk en overige motieven.

Liefbroer, A. C. (2003). De invloed van waarden op demografisch gedrag: Een test van een centrale hypothese uit de Tweede Demografische Transitie theorie. *Bevolking en Gezin*, 32(1), 5-26.

Manshot, R. S. (2012). *De vorming en uiting van (cultureel) gedrag*. Erasmus University.

McDonald, P., Price, R., Bailey, J. & Pini, B. (2011). Young people's aspirations for education, work, family and leisure. *Work, Employment & Society*, 25(1), 68-84.

Niphuis-Nell, M. (1981). Motivatie voor het ouderschap: een onderzoek naar de invloed van attitudes op het proces van gezinsvorming. *Deventer: Van Loghum Slaterus, Dissertation*.

Peters, E., Rooijen, E. V., & Guit, H. (1993). Individualisering en de jeugdfase. *Sociologische Gids*, 40(2), 93-110.

Rijken, A. J., & Liefbroer, A. C. (2011). Opvattingen over gezinsvorming. *Gezinsrapport 2011: een portret van het gezinsleven in Nederland*.

Sanders, F. C. (2006). *Identiteit in het woondomein: woonassertiviteit en sociale cohesie*. Bouwstenen Publicatiebureau.

Stigt, M. V., Kronjee, G., & Groeneveld, J. (2009). De tijd van ons leven. *Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid*.

Tiemeijer, W. L., Thomas, C. A., & Prast, H. M. (2009). *De menselijke beslisser: over de psychologie van keuze en gedrag* (p. 328). Amsterdam University Press.

Thissen, F., Fortuijn, J. D., Strijker, D., & Haartsen, T. (2010). Migration intentions of rural youth in the Westhoek, Flanders, Belgium and the Veenkoloniën, The Netherlands. *Journal of Rural Studies*, 26(4), 428-436.

Thissen, F., & Loopmans, M. (2013). Dorpen in verandering. *Rooilijn*, 46(2), 80-89.

Van Bekkum, D. (1998). Rite de passage: ondersteunende structuur bij volwassenwording. *Justitiële Verkenningen*, 6.

Van Egmond, E. J. (2013). Ede, een roltrapregio? Regionale samenwerking en verankering van afgestudeerden op de Kenniscampus Ede.

Van Holstein, A. P. C. M. (2004). Levensloop in perspectief. *Universiteit van Tilburg*

Vanweddingen, M. (2010). Levenslang leren: participeert iedereen wel in gelijke mate. *Studiedienst van de Vlaamse Regering*.

Wagenaar, D. (2014). "Should I stay or should I go?" Een onderzoek naar de veronderstelde uitstroom van hogeropgeleide jongeren uit Noordoost-Friesland. *Universiteit van Twente*

Worth, N. (2009). Understanding youth transition as 'becoming': identity, time and futurity. *Geoforum*, 40(6), 1050-1060.

8. Bijlagen

8.1 Operationaliseringstabel

Concept	Dimensie	Subdimensie	Indicatoren	
Levensloop idealen	Arbeidsloopbaan idealen	Kennisverwerving	Redenen studeren Tijd en energie in educatie Belang leven lang leren Duur van educatie	
		Carrière perspectief	Belang vaste baan Flexibiliteit Doel voor ogen Waarden baan	
	Gezinsvorming idealen	Partner	Belang partner Belang Traditionele normen en waarden Afkomst partner	
		Kinderen	Kinderwens Belang geschikte omstandigheden Waarden opvoeden kinderen	
	Vrijtijdsbesteding idealen	Vriendengroep	Invulling vriendengroep Hechtheid contacten Lidmaatschap groep Belang vrienden	
		Familie	Invulling familiebanden Hechtheid contacten Belang familie	
	Verhuisgedrag	Verhuisd	-----	Woonachtig in Amsterdam
		Niet verhuisd	-----	Woonachtig in een dorp

8.2 Uiteindelijke semigestructureerde vragenlijst

Voor mijn studie Algemene Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam doe ik een onderzoek naar de levensloopidealen van jongvolwassenen die geboren zijn in een dorp. Ik zal hier graag met je over willen praten. De eerste vragen zullen gaan over jouw idealen aangaande je arbeidsloopbaan. Daarna zal het gaan over gezinsvorming en ten slotte over je idealen met betrekking tot vrijetijdsbesteding. Het interview is helemaal anoniem en de enige personen die de resultaten te zien krijgen zijn mijn begeleiders en ikzelf. Ik zal je wel graag willen vragen of je het goed vindt als ik het interview opneem, zodat ik het later terug kan luisteren. Het interview zal ongeveer drie kwartier duren. Ik heb van te voren vragen opgesteld, maar jij kan, wanneer je wilt, zelf onderwerpen aansnijden. In elk geval: hartstikke bedankt dat je mee wilt doen.

Algemene informatie

Geslacht:

Leeftijd:

Geboorteplaats:

Woonplaats:

Hoe lang geleden:

Individuele waarden

- Waarom heb jij besloten om wel of niet te verhuizen?
- Wat zijn voor jou de positieve punten van het leven in een dorp?
- Wat zijn voor jou de negatieve punten van het leven in een dorp?
- Wat zijn voor jou de positieve punten van het leven in een stad?
- Wat zijn voor jou de negatieve punten van het leven in een stad?

Vragen arbeidsloopbaan idealen

- Wat doe jij momenteel voor werk/studie? Welk jaar zit je? Heb je hiervoor een andere studie gedaan?
- Ben je iemand die liever werkt of liever leert? Waarom?
- Wat is voor jou de reden om te studeren?

- In hoeverre heb jij zin om tijd en energie te steken in je studie?
- In hoeverre vind je het erg om studievertraging op te lopen?
- Wil jij nog willen reizen tussen het vinden van een vaste baan en het afronden van je studie? Waarom wel of niet?
- In hoeverre is het voor jou belangrijk om je leven lang te blijven leren? Waarom?
- Sluit jouw studie aan bij het werk wat je later wilt gaan doen?
- Hoe ziet jouw ideale carrière er uit?
- Waar hecht jij waarde aan binnen jouw carrière later?
- Vind je het belangrijk vinden om carrière te maken?
- In hoeverre ben jij bezig met voorbereiding om jouw ideale baan te krijgen later? Waarom wel of niet?
- In hoeverre vind je het belangrijk om na je studie direct een vaste baan te hebben? Waarom wel of niet?
- In hoeverre zie jij jezelf voor de rest van je leven bij het zelfde bedrijf werken? Waarom wel of niet?
- In hoeverre wil jij flexibel zijn in jouw werk later (tijden, switchen, verhuizen)?

Vragen gezinsvorming-idealen

- Heb je momenteel een vaste partner?
- In hoeverre hecht jij belang aan het hebben van een vaste partner op dit moment? Waarom wel of niet?
- In hoeverre hecht jij belang aan het hebben van een vaste partner in de toekomst? Waarom wel of niet?
- In hoeverre vind jij het belangrijk om te trouwen later? Waarom wel of niet?
- Hoe denk jij over de vrouw als grootverdiener in een relatie?
- In hoeverre vind jij het belangrijk dat jouw partner uit dezelfde gemeenschap komt als jij? Waarom wel of niet?
- In hoeverre ben je bereid te verhuizen voor je partner? Waarom wel of niet?
- Ben jij gelovig? Zo ja, wil je dit doorgeven aan je kinderen?
- Wil jij kinderen? Zo ja, hoeveel en hoe oud zal je willen zijn? Waarom wil je zo oud zijn?

- Wat vind jij belangrijk bij het opvoeden van je kinderen later?
- In hoeverre hecht jij belang aan de plek waar jij jouw kinderen opvoedt? Waarom wel of niet?
- Hoe heb je dit zelf ervaren?

Vragen idealen aangaande vrijetijdsbesteding

- Wil je jouw vriendengroep(en) omschrijven?
- Hoe zijn deze vriendschappen gevormd?
- In hoeverre heb jij het idee dat iedereen zichzelf kan zijn binnen jouw vriendengroep?
- Hoe sterk is de band binnen deze vriendengroep(en)? Waar merk je dat aan?
- In hoeverre sta jij open voor het krijgen van nieuwe vriendengroepen? Waarom wel of niet?
- In hoeverre vind jij het belangrijk om een hechte band te behouden met jouw vriendengroep? Waarom wel of niet?
- In hoeverre sta jij open voor het krijgen van nieuwe vriendengroepen? Waarom wel of niet?
- Ben jij bereid ver weg te gaan wonen van jouw vriendengroep? Waarom wel of niet?
- Wil je jouw familiebanden omschrijven?
- Hoe sterk is de band met jouw familieleden?
- In hoeverre vind je het belangrijk om een hechte band te behouden met jouw familieleden? Waarom wel of niet?
- Ben jij bereid ver weg te gaan wonen van jouw familie? Waarom wel of niet?
- In hoeverre vind jij jezelf actief op het gebied van culturele participatie? Waarom wel of niet?
- In hoeverre hecht jij belang aan culturele participatie?
- Hoe richt jij jouw culturele participatie in? (in het geval van activiteit op dit gebied)
- In hoeverre ervaar jij jezelf creatief? Op welk gebied?
- In hoeverre vind je het belangrijk om je creativiteit te ontwikkelen? Waarom wel of niet? En hoe doe je dit?

Dat was het. Als het je leuk lijkt dan kan ik het eindresultaat naar je opsturen! In elk geval hartstikke bedankt dat je mee wilde werken.

8.3 Overzicht respondenten

Respondent 1

Pseudoniem: Zoë

Leeftijd: 21

Geboorteplaats: 't Zand

Woonplaats: Amsterdam

Opleiding: volgend jaar International Sport Management en Business aan de Hogeschool van Amsterdam (heeft een periode van drie jaar gehad waarin ze verkeerde studies gekozen heeft)

Werk: lunchroom

Respondent 2

Pseudoniem: Julia

Leeftijd: 21

Geboorteplaats: 't Veld

Woonplaats: 't Veld

Opleiding: vierde jaar Geschiedenis aan de Hogeschool van Amsterdam

Werk: loopt stage op een middelbare school

Respondent 3

Pseudoniem: Lisa

Leeftijd: 23

Geboorteplaats: Warmenhuizen

Woonplaats: Warmenhuizen

Opleiding: Master Business Administration aan de Vrije Universiteit van Amsterdam

Werk: stage bij AMB Ambro bank

Respondent 4

Pseudoniem: Laura

Leeftijd: 22

Geboorteplaats: Warmenhuizen

Woonplaats: Amsterdam

Opleiding: tweede jaar Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam

Werk: Lunchroom

Respondent 5

Pseudoniem: Fleur

Leeftijd: 21

Geboorteplaats: Kalverdijk

Woonplaats: Kalverdijk

Opleiding: derde jaar Pabo

Werk: loopt stage op een basisschool

Respondent 6

Pseudoniem: Sophie

Leeftijd: 22

Geboorteplaats: Petten

Woonplaats: Amsterdam
Opleiding: derde jaar Psychologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam
Werk: Oppassen en schoonmaken

Respondent 7

Pseudoniem: Mees
Leeftijd: 22
Geboorteplaats: Tuitjenhorn
Woonplaats: Amsterdam
Opleiding: vierde jaar Media Informatie en Communicatie aan de Hogeschool van Amsterdam
Werk: stage bij 3Fm

Respondent 8

Pseudoniem: Ben
Leeftijd: 21
Geboorteplaats: Kalverdijk
Woonplaats: Kalverdijk
Opleiding: Natuurkunde aan de Universiteit van Amsterdam
Werk: zadenbedrijf

Respondent 9

Pseudoniem: Kim
Leeftijd: 21
Geboorteplaats: Tuitjenhorn
Woonplaats: Tuitjenhorn
Opleiding: tweede jaar Media Informatie en Communicatie aan de Hogeschool van Amsterdam
Werk: restaurant

Respondent 10

Pseudoniem: Ruby
Leeftijd: 21
Geboorteplaats: Burgerbrug
Woonplaats: Amsterdam
Opleiding: derde jaar International Language and Business aan de Hogeschool van Amsterdam
Werk: Bij I Amsterdam

Respondent 11

Pseudoniem: Robin
Leeftijd: 23
Geboorteplaats: Tuitjenhorn
Woonplaats: Amsterdam
Opleiding: Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam afgerond
Werk: geeft les op een middelbare school

Respondent 12

Pseudoniem: Dirk

Leeftijd: 22

Geboorteplaats: Petten

Woonplaats: Amsterdam

Opleiding: derde jaar Media en Cultuur aan de Universiteit van Amsterdam

Werk: studentencafé

Respondent 13

Pseudoniem: Emiel

Leeftijd: 23

Geboorteplaats: 't Zand

Woonplaats: Amsterdam

Opleiding: Small Business and Retail Management aan de Hogeschool van Amsterdam

Werk: restaurant

Respondent 14

Pseudoniem: Tom

Leeftijd: 22

Geboorteplaats: Warmenhuizen

Woonplaats: Warmenhuizen

Opleiding: derde jaar Psychologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam

Werk: Krantenjongen en bij een zadenbedrijf. Zit daarnaast in de politiek en geeft training aan Geestelijk gehandicapte jongeren.

Respondent 15

Pseudoniem: Joep

Leeftijd: 22

Geboorteplaats: Waarland

Woonplaats: Waarland

Opleiding: afgestudeerd aan Bouwmanagement en Vastgoed aan de Hogeschool van Amsterdam

Werk: Projectontwikkelaar en maakt houten banken

Respondent 16

Pseudoniem: Sjoerd

Leeftijd: 23

Geboorteplaats: Dirkshorn

Woonplaats: Dirkshorn

Opleiding: Fysiotherapie

Werk: restaurant en loopt stage

8.4 Codeerschema

<i>Open Codes</i>	<i>Axiale codes</i>	<i>Selectieve codes</i>	
Gebrek aan voorzieningen	nadelen dorp	Push- en pull factoren	
Gebrek aan bereikbaarheid			
Belemmerend gevoel			
'Ons kent ons' negatief			
'Ons kent ons' positief	voordelen dorp		
Veiligheid			
Rust			
Gezelligheid			
Men helpt elkaar			
Groenvoorzieningen			
Vrienden	nadelen stad		
Familie			
Anonimiteit			
Drukte	voordelen stad		
Verkeer			
Voorzieningen			
Mobiliteit			
Jezelf kunnen zijn			
School	invulling kindwens	Traditionalisme	
Normen en waarden belangrijk			
Kinderwens voor 30			
Belang woonplaats kinderen	invulling relatie		
Belang partner nu			
Belang partner toekomst			
Belang trouwen			
Man als grootverdiener			
Vrouw beter voor kinderen	invulling geloof		
Gelovig			
Gelovig opvoeden			
Kerk bezoeken	invulling kindwens	De-traditionalisme	
Kinderen na 30			
Zaken op orde hebben			
Vrijheid belangrijk			
Zelfontwikkeling belangrijk			
Geen belang woonplaats			
Niet gelovig opvoeden			
Geen belang partner nu			invulling relatie
Geen belang partner toekomst			
Geen belang trouwen			
Geen waarde aan rolverdeling			

Niet gelovig	invulling geloof	De-traditionalisme
Dingen doen om je vriendengroep	beïnvloeding vrienden	Collectivisme
Dingen niet doen om je vriendengroep		
Niet verhuizen om je vriendengroep		
Onderwerpen niet bespreken		
Jezelf niet uiten		
Drank drinken		
Geen partner om vriendengroep		
Niet open staan voor nieuwe contacten		
Vriendengroep het belangrijkste		
Grote vriendengroep		
Hechte vriendengroep		
Toekomst met vriendengroep		
Samen opgegroeid		
Elkaar veel zien	verbondenheid familie	
Sterke familiebanden		
Familiemens		
Zien elkaar frequent		
Familie woont in de buurt	beïnvloeding groep	Individualisme
Jezelf kunnen zijn in vriendengroep		
Losgemaakt van waarden van vriendengroep		
Verhuisd ondanks vriendengroep		
Losse contacten		
Eigen belang in vriendschap		
Gebaseerd op zelfde interesses		
Meerdere kleine groepjes		
Af en toe veel en af en toe weinig contact		
Enkel belang gezin		
Familie woont ver weg		
Geen familie mens		
Zien elkaar weinig		
Geld als belangrijke drijfveer	belang werk	Vormgeving zelfontwikkeling
Gericht op carrière maken		

Bezig voorbereiden op baan	belang werk	Vormgeving zelfontwikkeling
Duidelijk carrière doel voor ogen		
Studie als voorbereiding op baan		
Leren als belangrijke drijfveer	belang leren	
Zelfontwikkeling door leren		
Focus op studeren		
Geen duidelijk doel voor ogen		
Belang leren tijdens leven		
Studeren voor zelfontwikkeling		
Werk uitstellen		
Niet willen verhuizen voor werk	niet mobiel	Mobiliteit
Niet willen verhuizen voor partner		
Niet naar buitenland willen		
Belang vaste baan		
Belang woonplaats kinderen		
Belang woonplaats partner		
Willen verhuizen voor partner	wel mobiel	
Willen verhuizen voor werk		
Geen belang vaste baan		
Geen belang woonplaats kinderen		
Geen belang woonplaats partner		